

**МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

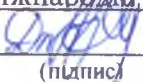
**НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ТА МИТНОЇ
СПРАВИ**

КАФЕДРА МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

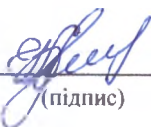
**на тему: «Ефективність іноземної інвестиційної діяльності та засоби її
стимулювання в Україні»**

Здобувача вищої освіти I (бакалаврського) рівня, IV курсу, МEB-19-1 групи,
спеціальності (292 міжнародні економічні відносини),
освітня програма («Міжнародні економічні відносини»)

(підпис)

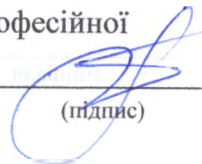
Рижук Діана Вікторівна
(прізвище, ім'я, по батькові)

Науковий керівник

(підпис)

Коляда О. В., к. е. н., доцент
(прізвище, ім'я, по батькові)

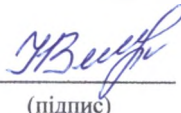
Гарант освітньо-професійної
програми

(підпис)

Белінська Я. В., д. е. н., професор
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Допущено до захисту за рішенням кафедри _____
протокол від «10» 05 2013 № 12

Завідувач
кафедри

(підпис)

Стежко Н. В., д. е. н., професор
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Реєстрація № 81

16.05.2023

(дата)

[підпис]
(підпис відповідальної особи)

Результати перевірки

до захисту 10.05.23р

(до захисту, на доопрацювання)

(дата)

[підпис]
(підпис)

Результат захисту

90 / А

(оцінка)

12.06.2023

(дата)

[підпис]
(підпис)

Голова комісії:

[підпис]
(підпис)

А.А. Напелоч
(ініціали, прізвище)

Члени комісії:

[підпис]
(підпис)

М.В. Стежко
(ініціали, прізвище)

[підпис]
(підпис)

І.В. Бешенко
(ініціали, прізвище)

[підпис]
(підпис)

О.В. Голяда
(ініціали, прізвище)

БЛАНК ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Об'єкти контролю	Діапазон оцінки в балах	Фактична кількість балів	Примітки	Дата, П.І.П.: керівника, голови комісії, членів комісії, секретаря, (підписи)
ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ КЕРІВНИКОМ ТА РЕЦЕНЗЕНТОМ				
1. Зміст кваліфікаційної роботи (якість теоретичного матеріалу, його зв'язок з практичним, вміння представляти матеріал в логічній послідовності, наявність висновків та пропозицій)	від 0 до 30	27		17.06.2023 Гардученко А. Степанюк В. Звиль
2. Дотримання вимог щодо оформлення	від 0 до 10	9		Белінська Я.В.
3. Вчасне виконання роботи на всіх етапах у встановлені кафедрою терміни	від 0 до 5	5		Гардученко А. Степанюк В. Звиль
4. Рецензент	від 0 до 5	5		Рябенко М.С.
РАЗОМ БАЛІВ*	від 0 до 50	46		
ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ КОМІСІЄЮ ПО ЗАХИСТУ				
1. Доповідь	від 0 до 10	9		
2. Роздатковий матеріал	від 0 до 5	5		
3. Знання теоретичного та практичного матеріалу, вміння відповідати на запитання	від 0 до 25	24		
5. Апробація (участь у конференціях)	від 0 до 10	6		
РАЗОМ БАЛІВ	від 0 до 50	44		
ЗАГАЛЬНА КІЛЬКІСТЬ БАЛІВ	від 0 до 100	90		

ПЕРЕВЕДЕННЯ ОЦІНКИ ЗА 100-БАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ ДО НАЦІОНАЛЬНОЇ ШКАЛИ ТА ШКАЛИ

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ЕКТС	ЕКТС Оцінка за національною шкалою	Дата	П.І.П.: голови, членів комісії, секретаря, (підпис)
90	A	5	17.06.2023	Гардученко А. Степанюк В. Белінська Я.В. Гардученко А. Рябенко М.С.

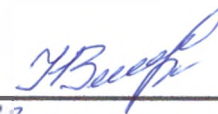
Правила переведення оцінок до національної шкали та шкали ЕКТС

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ЕКТС	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	5 (відмінно)
80-89	B	4 (добре)
70-79	C	
60-69	B	3 (задовільно)
50-59	E	
35-49	EX	2 (незадовільно)

Навчально-науковий інститут економічної безпеки та митної справи
Кафедра міжнародних економічних відносин
Спеціальність 292 «Міжнародні економічні відносини»
Освітня програма «Міжнародні економічні відносини»

Затверджую
Завідувач кафедри

« 12 » 08 2022

Завдання на кваліфікаційну роботу

здобувачу вищої освіти

Рижук Діані Вікторівні

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема кваліфікаційної роботи: «Ефективність іноземної інвестиційної діяльності та засоби її стимулювання в Україні»

Затверджена наказом ректора від «9» 11 2022 № 1187

2. Строк здачі закінченої роботи 04.05.2023р.

3. Цільова установка Ефективність іноземної інвестиційної діяльності на економіку України.

Мета роботи: Аналіз впливу прямих іноземних інвестицій на економічне зростання України.

Об'єкт дослідження: Економічне зростання країни та її інвестиційна привабливість.

Предмет дослідження: Вплив прямих іноземних інвестицій на економічне зростання України.

База дослідження: Державна служба статистики України, періодичні видання та підручники, документи Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, Законодавство України.

4. Вихідні дані до роботи: наукова та навчально-методична література, законодавчі й нормативні акти України, що регламентують порядок інвестиційної діяльності

5. Перелік графічного матеріалу: рисунки, таблиці, графіки, що відповідають даній тематиці роботи.

Зміст кваліфікаційної роботи (перелік питань за кожним розділом)

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

1.1. Економічна сутність іноземних інвестицій

1.2. Ефекти впливу іноземного інвестування на національну економіку

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ МІЖНАРОДНОЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

2.1. Практичні аспекти розвитку світових інвестиційних процесів

2.2. Аналіз міжнародних іноземних інвестицій в Україні

РОЗДІЛ 3. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ АКТИВІЗАЦІЇ ПРОЦЕСІВ МІЖНАРОДНОГО ІНВЕСТИВАННЯ В ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ

6. Календарний план виконання кваліфікаційної роботи

№ п/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	
		За планом	Фактично
1	2	3	4
1	Аналіз літературних джерел, огляд питання, яке досліджується. Постановка задач дослідження.	01.11.2022р.	01.11.2022р.
2	Аналіз теоретичного та практичного матеріалу з обраної тематики, обробка та аналіз інформації щодо іноземної інвестиційної діяльності.	до 10.12.2022 р.	5.12.2022 р.
3	Підготовка 35% дипломної роботи та подання її керівнику.	10.02.2023 р.	1.02.2023 р
4	Підготовка 70% дипломної роботи та подання її керівнику.	10.03.2023 р	10.03.2023 р
5	Підготовка 100% дипломної роботи та подання її керівнику.	01.04.2023 р	30.03.2023 р
6	Доопрацювання роботи з урахуванням зауважень	01.05.2023р.	01.04.2023р.

	керівника.		
7	Отримання відгуку керівника дипломної роботи.	до 06.05.2023 р	10.04.2023 р
8	Оформлення дипломної роботи на здобуття ступеня бакалавра.	6-10.05.2023р	6-10.05.2023р
9	Захист дипломної роботи.	Орієнтовно 10-15.06.2023 р	Орієнтовно 10-15.06.2023 р

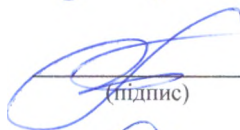
7. Дата видачі завдання «25» 10 2023

8. Керівник кваліфікаційної роботи

(підпис)

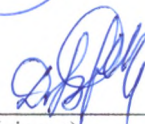
Морозов О.В.
(прізвище, ініціали)

10. Гарант освітньо-професійної програми

(підпис)

Белінська Я.В.
(прізвище, ініціали)

11. Завдання до виконання отримав здобувач вищої освіти

(підпис)

Рижук Р.В.
(прізвище, ініціали)

АНОТАЦІЯ

«Ефективність іноземної інвестиційної діяльності та засоби її стимулювання в Україні»

Мета роботи полягає в аналізі впливу прямих іноземних інвестицій на економічне зростання України.

Завданнями роботи є:

- розглянути економічну сутність іноземних інвестицій;
- визначити ефекти впливу іноземного інвестування на національну економіку;
- провести практичні аспекти розвитку світових інвестиційних процесів;
- провести аналіз міжнародних іноземних інвестицій в Україні;
- виявити проблеми та перспективи активізації процесів міжнародного інвестування в економіку України.

Предметом дослідження є вплив прямих іноземних інвестицій на економічне зростання України.

Об'єктом дослідження виступає економічне зростання країни та її інвестиційна привабливість.

Базою дослідження виступає Державна служба статистики України, періодичні видання та підручники, документи Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, Законодавство України.

За результатами дослідження сформульовані відповідні висновки та пропозиції. За результатом аналізу масштабів та структури іноземного інвестування в економіку України в довоєнний період визначено сталі темпи росту іноземного інвестування, зокрема, наявним був певний офшорний характер даних потоків та переважання надходження інвестицій над їх відтоком. Головними векторами іноземного інвестування в економіку України в довоєнний період був аграрний сектор, металургійна, хімічна, машинобудівна галузі, харчова промисловість. Ефективне використання іноземних інвестицій суб'єктами господарювання України для економіки країни має принципове значення, зокрема збільшення кількості інноваційних проектів, масштабів інвестицій. При досягненні бажаного рівня ефективності іноземні інвестиції призводять до стабільного економічного зростання. Однією з найбільших проблем залучення іноземних інвестицій є нерозвиненість ринкової інфраструктури для міжнародного бізнесу в Україні.

Одержані результати можуть бути використані у подальших наукових дослідженнях актуальних проблем інвестиційної діяльності України; зовнішньоекономічній діяльності як рекомендації щодо визначення стратегії покращення зовнішньоекономічного стану країни.

Кваліфікаційна робота містить 57 сторінок, 8 таблиць, 4 рисунка, список використаних джерел з 34 найменувань, 3 додатки.

Ключові слова: іноземна інвестиційна діяльність, прямі іноземні інвестиції, інвестиційна привабливість, економічне зростання, інвестори.

Рік виконання кваліфікаційної роботи 2022-2023рр.

Рік захисту кваліфікаційної роботи 2023р.

ANNOTATION

"Effectiveness of foreign investment activity and means of its stimulation in Ukraine"

The purpose of the work is to analyze the influence of direct foreign investment on the economic growth of Ukraine.

The tasks of the work are:

- consider the economic essence of foreign investments;
- determine the effects of foreign investment on the national economy;
- conduct practical aspects of the development of global investment processes;
- conduct an analysis of international foreign investments in Ukraine;
- to identify problems and prospects of intensifying the processes of international investment in the economy of Ukraine.

The subject of the study is the impact of foreign direct investment on the economic growth of Ukraine.

The object of the study is the economic growth of the country and its investment attractiveness.

The basis of the research is the State Statistics Service of Ukraine, periodicals and textbooks, documents of the Ministry of Economic Development and Trade of Ukraine, the Legislation of Ukraine.

Based on the results of the research, relevant conclusions and proposals are formulated. Based on the results of the analysis of the scale and structure of foreign investment in the economy of Ukraine in the pre-war period, steady growth rates of foreign investment were determined, in particular, there was a certain offshore nature of these flows and the predominance of investment inflows over their outflows. The main vectors of foreign investment in the economy of Ukraine in the pre-war period were the agricultural sector, metallurgical, chemical, machine-building industries, and the food industry. Effective use of foreign investments by economic entities of Ukraine is of fundamental importance for the country's economy, in particular, increasing the number of innovative projects and the scale of investments. When the desired level of efficiency is achieved, foreign investment leads to stable economic growth. One of the biggest problems of attracting foreign investments is the underdeveloped market infrastructure for international business in Ukraine.

The obtained results can be used in further scientific studies of current problems of investment activity in Ukraine; foreign economic activity as a recommendation for determining a strategy for improving the country's foreign economic status.

The qualification work contains 57 pages, 8 tables, 4 figures, a list used sources from 34 titles, 3 applications.

Key words: foreign investment activity, foreign direct investment, investment attractiveness, economic growth, investors.

The year of performance of qualification work is 2022-2023.

The year of protection of qualifying work is 2023.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	5
1.1. Економічна сутність іноземних інвестицій	5
1.2. Ефекти впливу іноземного інвестування на національну економіку	9
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ МІЖНАРОДНОЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНИ.....	16
2.1. Практичні аспекти розвитку світових інвестиційних процесів	16
2.2. Аналіз міжнародних іноземних інвестицій в Україні	26
РОЗДІЛ 3. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ АКТИВІЗАЦІЇ ПРОЦЕСІВ МІЖНАРОДНОГО ІНВЕСТИЦІЙНОГО ІНВЕСТИВАННЯ В ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ.....	36
ВИСНОВКИ.....	44
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	47
ДОДАТКИ.....	51

ВСТУП

Актуальність теми. В умовах інтеграційних процесів у сучасному світі надходження іноземних інвестицій стає одним із ключових критеріїв статусу країни, успішності її входження у світове господарство. Трансформація економіки України свідчить про те, що країна не користується в повному обсязі перевагами міжнародного ринку капіталів і залишається з обмеженими обсягами залученого та вкладеного капіталу за кордон.

Тому, виявлення факторів, що впливають на інвестиційний процес та вивчення процесу безпосереднього впливу іноземних інвестицій на стабілізацію національної економіки належить до актуальних завдань сучасної вітчизняної економічної науки. Саме по собі питання пошуку інвестиційних джерел в економіку України є також досить актуальним, у зв'язку з чим зусилля багатьох учених-економістів спрямовані на удосконалення методів та інструментів їх пошуку, характеру впливу їх на економічний розвиток країни.

Стан і ступінь розробки проблеми в спеціальній літературі. Питання сучасного стану масштабів, структури та ефективності іноземного інвестування в економіку України для пошуку векторів його активізації та розширення розглядала велика кількість науковців, зокрема, С. О. Бойчук, А.В. Лебедєва, О. В. Бухало, С. В. Васильчак, О. О. Галаченко, С. Б. Соловій, М. П. Дубина, М. М. Демидова, О. В. Волобоєв, В. Ф. Сурдул, Ю.В. Городніченко, М. П. Денисенко, О. А. Задоя, В. С. Фоменко, Н. М. Заярна, І.І. Процак, В.-І. З. Мармулевич, О. В. Коляда, О. С. Федорчук, С. В. Кузьмінов, С.О. Геращенко, В. Маслій, С. Питель, О. І. Мельник, А. Г. Мельник, Л. Б.Малиш, І. О. Мошляк, та інші.

Мета і завдання дослідження. Аналіз впливу прямих іноземних інвестицій на економічне зростання України.

Відповідно до обраної мети необхідно виконати наступні *завдання*:

- розглянути економічну сутність іноземних інвестицій;
- визначити ефекти впливу іноземного інвестування на національну економіку;

- провести практичні аспекти розвитку світових інвестиційних процесів;
- провести аналіз міжнародних іноземних інвестицій в Україні;
- виявити проблеми та перспективи активізації процесів міжнародного інвестування в економіку України.

Об'єктом дослідження є економічне зростання країни та її інвестиційна привабливість.

База дослідження. Державна служба статистики України, періодичні видання та підручники, документи Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, Законодавство України.

Предмет дослідження - вплив прямих іноземних інвестицій на економічне зростання України.

Методи дослідження. Було проведено статистичний аналіз масштабів та структури іноземного інвестування в економіку України. Застосовано статистичні методи дослідження даних: вертикальний (структура показників) та горизонтальний (динаміка показників) аналіз. При здійсненні аналітичної оцінки масштабів, динаміки та особливостей залучення іноземних інвестицій застосовувалися методи системного аналізу та синтезу, математичного моделювання, економіко-статистичного спостереження і узагальнення.

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи. Робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків.

Загальний обсяг роботи становить 57 сторінок – з них 46 – основного тексту (без літератури та додатків) і включає 4 рисунка, 8 таблиць, 3 додатки, 34 джерел літератури.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

1.1. Економічна сутність іноземних інвестицій

Зазвичай, під економічним зростанням розуміють довгострокові зміни реального рівня виробництва, пов'язані з розвитком продуктивних сил. Фактори економічного зростання - явища та процеси, що визначають темпи зростання реального випуску продукції, можливість підвищення ефективності та якості зростання.

До цих чинників відносяться кількість і якість трудових ресурсів, обсяг і структура основного капіталу, вдосконалення технології та організації виробництва, збільшення кількості та якості природних ресурсів, що залучаються до господарського процесу, система управління виробництвом.

Для збільшення обсягу виробництва та забезпечення економічного зростання необхідно збільшувати або капітал, або трудові ресурси, або те й інше одночасно. Оскільки можливості збільшення робочої сили обмежені, основним джерелом зростання є капітал, який можна збільшити за рахунок збільшення інвестицій.

Активність інвестиційних ресурсів як економічного чинника зумовлюється їх мультиплікаційною властивістю, суть якої полягає в тому, що інвестиційні ресурси збільшують рівноважний обсяг виробництва на величину, більшу, ніж самі інвестиційні ресурси.

У вітчизняному законодавстві, зокрема відповідно до Закону України «Про режим іноземного інвестування», Прямі іноземні інвестиції (далі-ПІІ) розуміються як «цінності, що вкладаються іноземними інвесторами в об'єкти інвестиційної діяльності відповідно до законодавства України з метою отримання прибутку або досягнення соціального ефекту» [29].

ПІІ пов'язують з інвестиціями, що дають інвестору право на участь в управлінні підприємством і на які припадає не менше ніж 10% у власному

капіталі підприємства, враховуючи внески до статутних фондів спільних підприємств. Вітчизняні дослідники тлумачать ПІІ у різний спосіб.

С. Тесля розуміє ПІІ як «матеріальний та нематеріальний капітал, який держава, компанія чи підприємець вкладає в інші компанії за кордоном з метою отримання підприємницького прибутку, задоволення власних економічних інтересів та для отримання права брати участь у прийнятті управлінських рішень» [30, с. 133].

О. Рогач узагальнює поняття ПІІ «як реальні капіталовкладення в підприємства, землю, обладнання, технологію або послуги, що створюють матеріальну базу для розширення бізнесу за національні кордони» [17, с. 11].

Т. Говорушко та Н. Обушна трактують ПІІ як «інвестування в підприємство за кордоном, яке забезпечує придбання інвестором, який отримав контроль над об'єктом капіталовкладення, довгострокового економічного інтересу та забезпечує отримання підприємцем прибутку (доходу) та/або досягнення соціальних, інноваційних, екологічних цілей та інших типів ефектів» [20].

Крім того, інвестиції власними силами стимулюють макроекономічний розвиток, ПІІ надають позитивний вплив на економічний розвиток країни, підвищуючи загальну продуктивність факторів виробництва і, у більш загальному плані, ефективність використання ресурсів у галузі економіки країни та країни отримувача.

Це відбувається за трьома каналами: через тісний взаємозв'язок, що існує між ПІІ та зовнішньоторговельними потоками, через потоки з одного сектора економіки до іншого та через інші види зовнішнього впливу на сектор компаній країни-бенефіціара, а також їх безпосереднім впливом на структурні фактори, характерні для цієї країни-бенефіціара. Так, у найменш розвинених країнах ПІІ мають дещо менший вплив на зростання, що завжди пояснювалося наявністю так званого порогового рівня зовнішнього впливу [5].

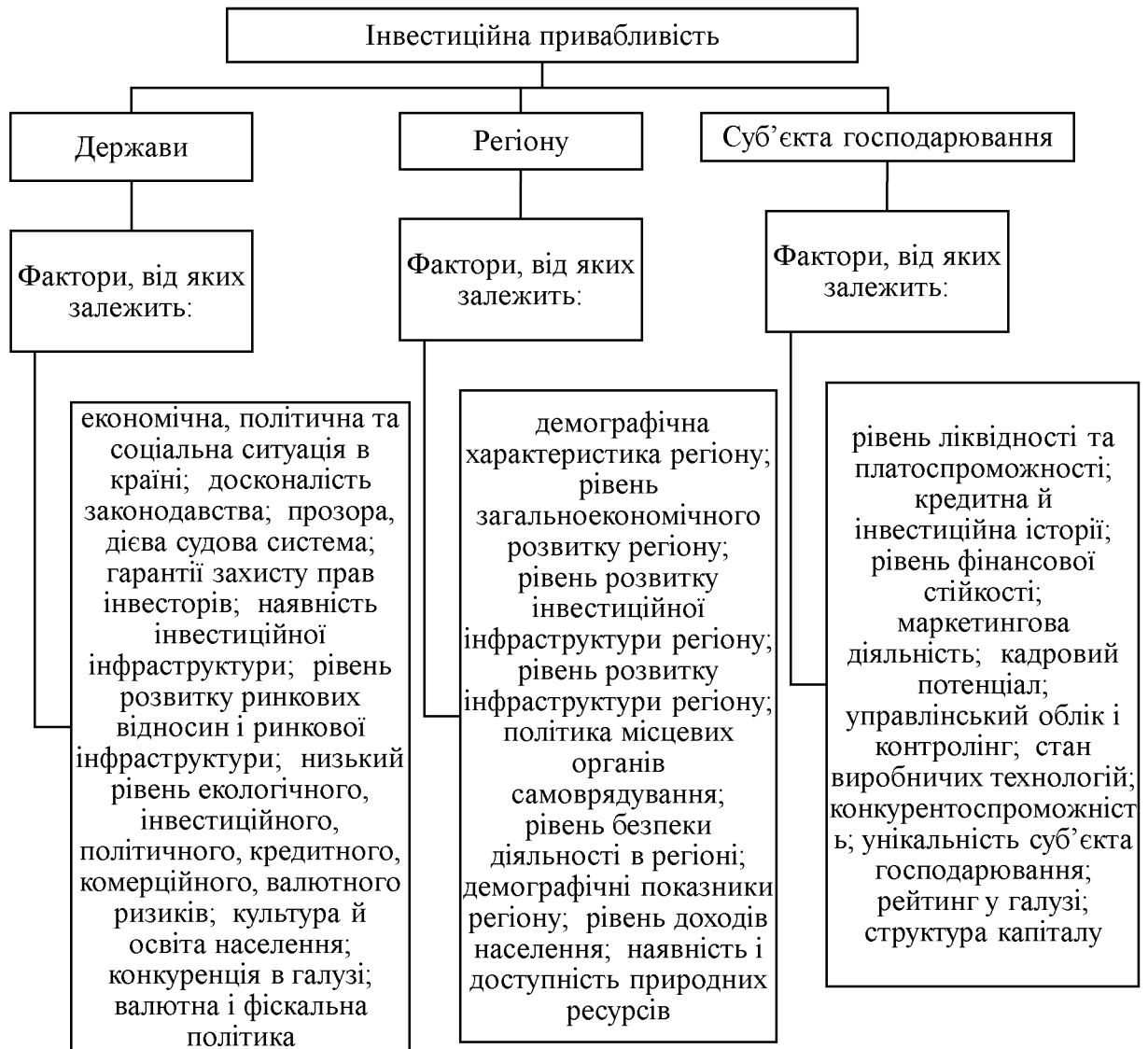

Рис. 1.1. Фактори впливу на інвестиційну привабливість держави, регіону та суб'єкта господарювання

Джерело: складено на основі [5]

Слабке фінансове посередництво має значно сильніший негативний вплив на національні компанії, ніж на транснаціональні. У деяких випадках це може призвести до браку фінансових ресурсів, що не дозволяє місцевим компаніям скористатися бізнес-можливостями, що виникають завдяки присутності іноземних компаній.

Участь іноземних інвесторів у фізичній інфраструктурі та фінансовому секторі України (з адекватними системами регулювання) може допомогти вирішити обидві ці проблеми [11].

Отримання економічних вигод від ПІІ є цілком реальним для нашої країни, але ці вигоди не приходять автоматично. Щоб максимізувати переваги присутності іноземних компаній в економіці України, насамперед важливо мати здорове та сприятливе бізнес-середовище, яке заохочує внутрішні та іноземні інвестиції, інновації та підвищення кваліфікації – все це сприяє посиленню конкуренції між компаніями.

Якщо в країні слабка правова база загалом і законодавча система, що забезпечує правове регулювання у сфері конкуренції та у сфері навколишнього середовища, або якщо всі ці закони не ефективно застосовуються на практиці, то сама по собі наявність фінансово сильних іноземних компаній для стимулювання економіки, розвитку країни може не вистачити.

Зазначимо, що ПІІ як і офіційна допомога в цілях розвитку не може бути основним засобом вирішення проблем розвитку України. Країна, яка нездатна залучити засоби для інвестицій із внутрішніх джерел навряд чи виграє від отримання ПІІ.

Результатом портфельного інвестування є отримання очікуваної доходності за мінімально допустимого ризику. Портфельні інвестиції, які мають багаторічну практику та здійснюються в Україні, мають низку переваг:

- можливість забезпечення агрегованих портфелів цінних паперів з інвестиційними якостями, які не можуть бути досягнуті під час інвестування у цінні папери одного емітента;
- досягнення оптимального поєднання прибутковості та ризику для кожного окремого інвестора;
- відносно низька вартість порівняно з вкладеннями у реальні активи, тому доступна значному числу роздрібних інвесторів;

- забезпечення підтримки досить високих доходів протягом відносно короткого періоду часу. Іноземні прямі та портфельні інвестиції мають різний характер та вплив на функціонування української економіки. [12].

Прямі інвестиції впливають на розвиток матеріального виробництва та надання послуг в Україні. У той же час обидва ці інвестиційні потоки тісно пов'язані між собою. У період економічного відтворення України, особливо протягом усього періоду її незалежності, ПІІ виконували низку важливих соціальних функцій, сприяючи відповідним трансформаціям галузевої структури української економіки та відносин власності, характерних для нашої країни. Кожен із цих процесів знаходить свій відбиток у диверсифікації прямих іноземних інвестицій по галузях економіки України та країн-донорам інвестицій у нашу країну.

1.2. Ефекти впливу іноземного інвестування на національну економіку

Країни, що розвиваються, і країни з перехідною економікою лібералізують інвестиційні режими для залучення прямих іноземних інвестицій. Давно відомо, що вигода від залучення прямих іноземних інвестицій може бути дуже значною, що виявляється у отриманні нових технологій, підвищенні ступеня включеності країни у міжнародну торгівлю, поліпшенні конкурентного середовища, формуванні людського капіталу.

При цьому передача більш чистих технологій до країни, що приймає, призводить не тільки до поліпшення стану навколишнього середовища, а й до формування соціально відповідальної бізнес-політики. Всі ці переваги сприяють економічному зростанню, які є основним інструментом подолання бідності в цих країнах.

Проте виміряти економічний вплив ПІІ складно. Вигоди від прямих іноземних інвестицій не виявляються автоматично та рівномірно у різних

країнах та секторах економіки. Визначення впливу прямих іноземних інвестицій на економічний розвиток зазвичай зводиться до двох основних підходів.

Перший підхід передбачає економетричний аналіз взаємозв'язку між припливом прямих іноземних інвестицій та різними показниками економічного розвитку.

Другий підхід передбачає якісний аналіз впливу транснаціональних корпорацій, різні сектори економіки без спроби чіткої параметризації ефекту чи норми прибутку.

1) Ефект переміщення ресурсів

ППІ можуть вплинути на приймаючу країну за рахунок переміщення капіталу, технологій та управлінських ресурсів, які були б недоступні за відсутності інвестицій. Ця передача ресурсів може викликати економічне зростання приймаючої країни.

Можливість вільного руху капіталу між країнами розглядається економістами як позитивне явище, оскільки дозволяє капіталу переміщатися туди, де дохідність його вкладень вища.

Транснаціональні компанії вкладають свої ресурси у довгострокові проекти, приймаючи всі ризики реалізації з метою отримання та виведення доходів. Можливість вільного руху капіталу між країнами розглядається економістами як позитивне явище, оскільки дозволяє капіталу переміщатися туди, де дохідність його вкладень вища. Транснаціональні компанії в силу свого розміру та економічної могутності мають доступ до ресурсів, яких немає у компаній, що приймає.

Дженкінс і Томас стверджують, що ППІ можуть сприяти економічному зростанню не лише за рахунок залучення іноземного капіталу, а й за рахунок додаткової мобілізації капіталу країни, що приймає. Босворт і Коллінз наводять дані про вплив іноземного капіталу на внутрішні інвестиції для 58 країн, що розвиваються, з 1978 по 1995 рік. Вони розглядають три типи інвестицій: прямі іноземні інвестиції, портфельні інвестиції та інші фінансові потоки (переважно банківські кредити). Вони виявили, що приблизно половина кожного долара

іноземних інвестицій перетворюється на збільшення внутрішніх інвестицій. Згідно з їхнім висновком, збільшення надходження капіталу на один долар призводить до збільшення внутрішніх інвестицій на 50 центів.

Нині загальновизнано, що технологічні досягнення значно впливають на економічне зростання. Технології можуть стимулювати економічний розвиток та індустріалізацію. Технології можуть бути у технологічному процесі (технологія видобутку нафти) чи кінцевому продукті (виробництво комп'ютерної техніки). Як би там не було, багатьом країнам не вистачає ресурсів для науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт із створення власних видів кінцевої продукції та технологій. Технології, що переміщуються в країни, що розвиваються, у поєднанні з прямими іноземними інвестиціями, новіші і чистіші, ніж ті, які доступні на внутрішньому ринку приймаючої країни.

Іноземні управлінські навички, які приходять із прямими іноземними інвестиціями, забезпечують додаткові переваги для країни, що приймає.

В результаті руху знань та інформації прямі іноземні інвестиції збільшують існуючий запас знань у країні, що приймає, за рахунок навчання персоналу, припливу нових управлінських та організаційних практик і методологій. Іноземні управлінські навички, які приходять із прямими іноземними інвестиціями, забезпечують додаткові переваги для країни, що приймає. Співробітники набувають нових навичок за допомогою навчання. Зокрема, незважаючи на навчання у закордонних компаніях, працівники, отримавши нові навички, знову виходять на вітчизняний ринок праці, але вже мають найвищу кваліфікацію.

2) Ефект зайнятості

Прямі іноземні інвестиції надають прямий і опосередкований вплив на рівень зайнятості приймаючої країни. У країнах, де капіталу дещо мало, а трудових ресурсів багато, створення додаткових робочих місць одна із найважливіших наслідків залучення прямих іноземних інвестицій. Прямий ефект від іноземних інвестицій виникає, коли багатонаціональні компанії наймають певну кількість працівників країни, куди вони інвестують. Непрямий вплив

виникає, коли робочі місця створюються економікою приймаючої країни з допомогою залучених іноземних інвестицій.

Ефект зайнятості дуже бажаний для країни, що приймає інвестиції, оскільки дозволяє перерозподілити трудові ресурси з сільськогосподарського сектора в промисловий сектор економіки та сектор послуг. У кількісному відношенні вплив на зайнятість незначна, але в країнах, що розвиваються, вона більша, ніж у розвинених, зокрема, найбільше його значення спостерігається в промисловому секторі економіки.

3) Ефект платіжного балансу

Вплив прямих іноземних інвестицій на платіжний баланс країни є важливим питанням для урядів країн, що приймають. Вплив прямих іноземних інвестицій на платіжний баланс має три основні наслідки. Перший випадок має місце, коли транснаціональна компанія відкриває свою філію за кордоном, і на платіжний баланс позитивно впливає фінансовий приплив капітальних вкладень у новостворену компанію. Однак, це разовий ефект. Другий випадок виникає, якщо іноземні інвестиції замінюють імпорт товарів та послуг, що може покращити баланс поточних операцій. Третя потенційна вигода виникає, коли дочірня компанія багатонаціональної компанії експортує товари. Результати емпіричних досліджень впливу прямих іноземних інвестицій на платіжний баланс показують, що цей вплив неоднаковий в розвинених країнах, що розвиваються, особливо з точки зору інвестицій у промисловість.

4) Міжнародна торгівля

Вплив прямих іноземних інвестицій на зовнішню торгівлю варіюється залежно від мотивів інвестування країни, що приймає. Метою залучення прямих іноземних інвестицій може бути у пошуку: резервів підвищення ефективності нових ринків, нових чи стратегічних ресурсів. Приплив прямих іноземних інвестицій може прискорити економічне зростання, підтримуючи експорт країни. Якщо місцеві компанії надаватимуть ресурси дочірнім компаніям іноземних компаній для виробництва на експорт, додана вартість експорту цієї країни збільшиться.

Однак необхідно визначити, чи існує позитивний зв'язок між лібералізацією зовнішньої торгівлі (включаючи зростання експорту) та економічним зростанням, а також чи є зв'язок між прямими іноземними інвестиціями та зростанням експорту. Щодо першого питання, економічна теорія дає багато підстав вважати, що лібералізація торгівлі чи зростання експорту сприяють економічному зростанню. Це пов'язано з тим, що відкриття країни дає низку переваг, таких як доступ до світового ринку, технологій, ринку ресурсів і сировини, економії за рахунок масштабу і конкуренції на ринку.

Що стосується відповіді на друге питання, то варто виділити результати дослідження, в ході якого було перевірено гіпотезу про те, що країни, що стимулюють експорт, більше вииграють від прямих іноземних інвестицій.

У дослідженні використовувалася виробнича функція, у якій ПП розглядалися як додатковий чинник до капіталу та праці. Бломстром і Кокко проаналізували вплив прямих іноземних інвестицій на економіку країни, що приймає, і виявили, що глобальні компанії відіграють важливу роль у зростанні інвестиційного експорту країни, але прояв цих ефектів варіюється в залежності від галузі та країни.

5) Ефект конкуренції

Вплив прямих іноземних інвестицій може мати значний ефект в таких сферах, як телекомунікації, роздрібна торгівля та сфера фінансових послуг.

Підвищення конкуренції призводить до необхідності вкладення ресурсів у модернізацію обладнання, проведення НДДКР для отримання переваг перед конкурентами.

6) Вартість прямих іноземних інвестицій для економіки приймаючої країни

Критики стверджують, що залучення прямих іноземних інвестицій негативно впливає на національну економіку, оскільки послаблює позиції вітчизняних підприємств на ринку, знижує частку вітчизняних НДДКР, провокує дефіцит платіжного балансу. Скептики кажуть, що не всі робочі місця, які створені за рахунок прямих іноземних інвестицій, є додатковими робочими місцями.

Як показує досвід Македонії, залучення прямих іноземних інвестицій у промисловість призвело до зростання безробіття в короткостроковій перспективі, а створені робочі місця не мали істотного позитивного впливу на економіку.

У свою чергу, прямі іноземні інвестиції, загострюючи конкурентне середовище на внутрішньому ринку, можуть завдати вітчизняним компаніям більше шкоди, ніж користі. Якщо транснаціональні компанії економічно сильніші за вітчизняні, існує ризик того, що вони витіснять національні компанії з ринку і займуть монопольне становище.

Негативний ефект прямих іноземних інвестицій полягає в тому, що філії та представництва іноземних компаній переводять прибуток у країну базування головної компанії, що призводить до відтоку іноземної валюти.

По-друге, якщо філії іноземних компаній імпортують переважну частку сировини та матеріалів, необхідні виробництва, це також негативно позначається на платіжному балансі, що призводить до дефіциту поточного рахунку платіжних операцій.

7) Приватизація як основний канал залучення прямих іноземних інвестицій

Приватизація стала одним із основних інструментів залучення прямих іноземних інвестицій у країни Південної та Східної Європи. Між припливом прямих іноземних інвестицій та приватизацією у країнах цього регіону існував міцний зв'язок. Проте вигоди від приватизації визначаються як кількістю проданих підприємств, а й способом приватизації.

Процес приватизації тісно пов'язаний із процесом корпоративної реструктуризації, при цьому продаж об'єктів державної власності іноземним покупцям супроводжується реструктуризацією на 50% частіше, ніж якби покупець був вітчизняним. Країни Південної та Східної Європи використовували різні механізми приватизації: прямий продаж, ваучери, поглинання співробітників.

Вибір методу зазвичай визначався розміром об'єкта приватизації. Малі підприємства зазвичай продавались на аукціонах, а великі – на тендерній основі.

Отже, прогнозування напрямків розвитку привабливості економіки України для іноземного інвестування в післявоєнний період вказує на потребу стабілізації нормативної бази стосовно проведення інвестиційних операцій, їх оподаткування та виведення капіталу закордон. Актуальним є унормування законодавства для створення інвестиційного криптохабу з України, що дозволить не лише залучити інвестиції з високим кон'юнктурним попитом, але й їх перерозподілити на післявоєнне відновлення держави, а загальна робота державного апарату має бути направлена на активізацію реального зростання іноземного інвестування в країні на основі існуючих та нових договорів про економічне партнерство та інвестиційну співпрацю з іншими державами світу.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ МІЖНАРОДНОЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНИ

2.1. Практичні аспекти розвитку світових інвестиційних процесів

Прямі іноземні інвестиції є довгостроковим вкладенням капіталу. Основним інструментом залучення ПІІ є у акціонерному капіталі [1]. При цьому ЮНКТАД (конференція ООН з торгівлі та розвитку, орган Генеральної Асамблеї ООН) у доповіді про світові інвестиції зазначає, що участь на рівні 10% і вище дає можливість керувати компанією, у міжнародній практиці саме такі вкладення називають прямими іноземними інвестиціями.

Залучення ПІІ дозволяє державі вирішувати низку завдань. Насамперед, іноземні інвестиції є джерелом для модернізації організацій та прискореного зростання економіки. Усі країни, що розвиваються, зацікавлені в залученні фінансових ресурсів на зовнішніх ринках. При цьому найбільше значення мають саме ті ресурси, що вкладаються в розвиток економіки, в основні фонди, технології, а не залишаються на фінансовому ринку як портфельні інвестиції [8; 9].

У свою чергу інвестори з розвинених країн знаходяться у пошуку проєктів для вкладення фінансових ресурсів. Основними критеріями при цьому виступають рівень ризику та прибутковість. Вкладення в економіку країн, що розвиваються, дозволяють отримати більш високу прибутковість на вкладення, ніж проєкти в розвинених країнах.

Проаналізуємо динаміку ПІІ у світі.

Відновлення ПІІ у 2021 році було пов'язане з їх зростанням у всіх регіонах. Проте майже три чверті глобального приросту були викликані підйомом у розвинених країнах (рис. 2.1), де приплив досяг 746 млрд дол., більш ніж удвічі перекривши рівень 2020 року.

Приплив ПІІ в країни, що розвиваються, зростав повільніше, ніж їх приплив у розвинені регіони, але все ж збільшився на 30% до 837 млрд доларів.

Збільшення відбулося в основному завдяки високим показникам зростання в Азії, частковому відновленню в Латинській Америці та Карибському басейні та підйому в Африці.

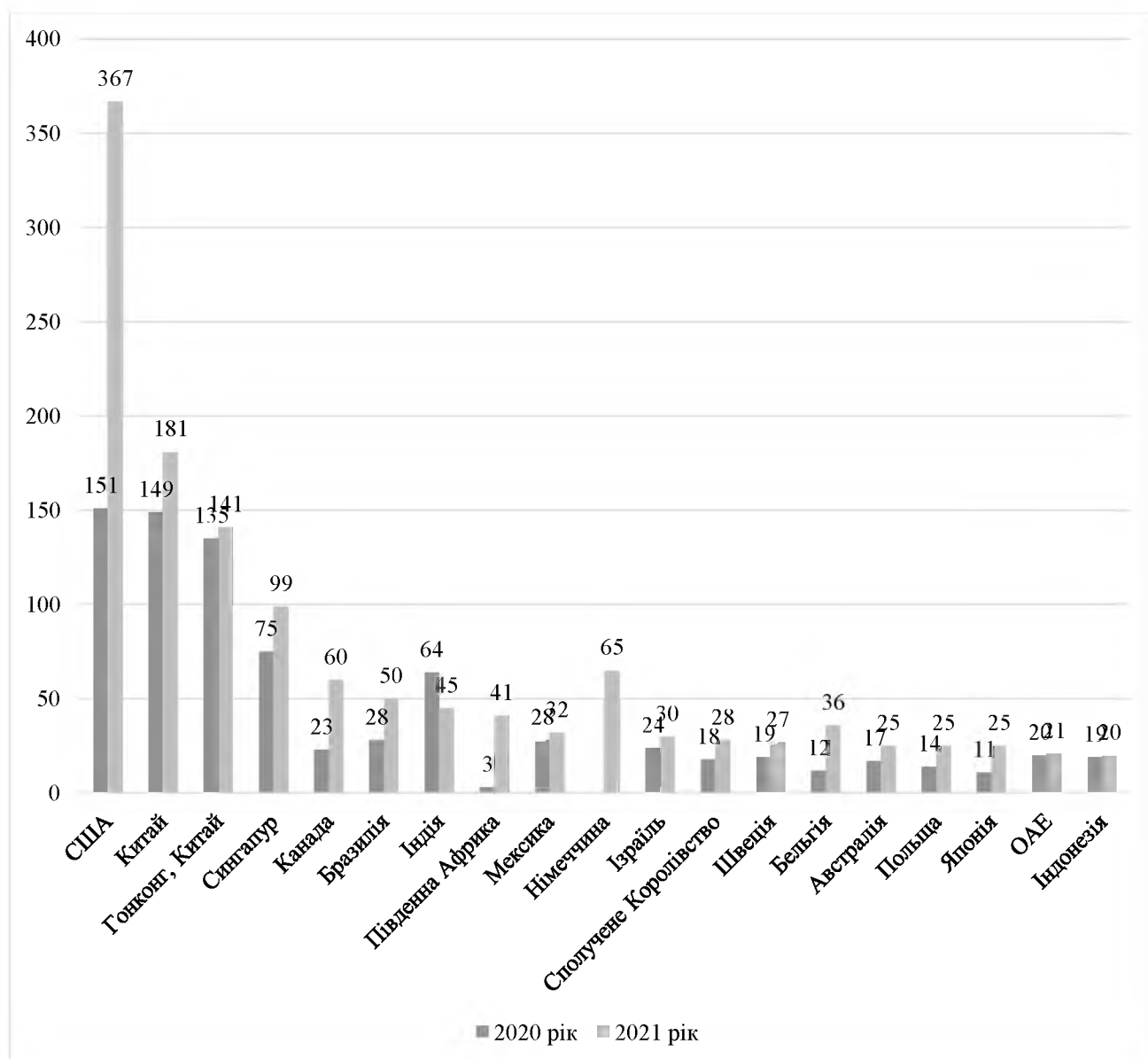

Рис. 2.1. Приплив ПІ до 20 найбільших країн, що приймають, у 2020–2021 рр., млрд дол.

Джерело: складено на основі [7]

Частка країн у глобальних потоках залишалася трохи вище 50 %:

- Приплив ПІ до Африки досяг 83 млрд дол. у порівнянні з 39 млрд дол. у 2020 році. У більшості одержувачів спостерігалось помірне зростання ПІ.

- У країнах Азії, незважаючи на кілька хвиль COVID-19, ПІ вирости третій рік поспіль до рекордно високого рівня, досягнувши 619 млрд доларів.

- У Латинській Америці та Карибському басейні ПІІ зросли на 56% до 134 млрд доларів. У більшості країн спостерігалось піднесення їхнього припливу, і лише в деяких країнах відбувалося подальше зниження.

- Приплив ПІІ до країн із структурно слабкою, вразливою та малою економікою зріс на 15 % до 39 млрд доларів. Приплив капіталу в найменш розвинені країни (НРК), що не мають виходу до моря, що розвиваються (НВМРС) і малі острівні держави, що розвиваються (МОРАГ) у 2021 році в сукупності склав лише 2,5% загальносвітового обсягу в порівнянні з 3,5% в 2020 року.

Це збільшення було викликано переважно угодами злиття і поглинання і великим обсягом нерозподіленого прибутку багатонаціональних підприємств (далі-БНП). Це, у свою чергу, призвело до масштабних внутрішньофірмових фінансових потоків та різких коливань ПІІ у великих інвестиційних центрах. Великий обсяг нерозподіленого прибутку у 2021 році став результатом рекордного прибутку БНП.

Норма прибутку найбільших 5000 БНП подвоїлася, перевищивши 8% обороту. Високий прибуток, особливо в розвинених країнах, був результатом вивільнення відкладеного попиту, низької вартості фінансування та значної державної підтримки. Незважаючи на високі прибутки, схильність БНП до інвестування у нові виробничі активи за кордоном залишалася слабкою.

У той час як у 2021 році фінансування міжнародних проектів, орієнтованих на інфраструктуру, зросло на 68%, а міжнародні угоди злиття і поглинання зросли на 43%, інвестиції «з нуля» збільшилися лише на 11%, що все ще на одну п'яту нижче рівня до пандемії. Загальний обсяг новостворених інвестицій «з нуля» зріс на 15% до 659 млрд дол., але в країнах, що розвиваються, він переживав застій на рівні 259 млрд дол. - найнижчому за всю історію спостережень. Це викликає занепокоєння, оскільки нові інвестиції у промисловості мають вирішальне значення для економічного зростання та перспектив розвитку.

У 2021 році БНП розвинених країн більш ніж подвоїли свої інвестиції за кордоном із 483 млрд дол. до 1,3 трлн доларів. Їхня частка у глобальному вивезенні ППІ зросла до трьох чвертей (рис 2.2).

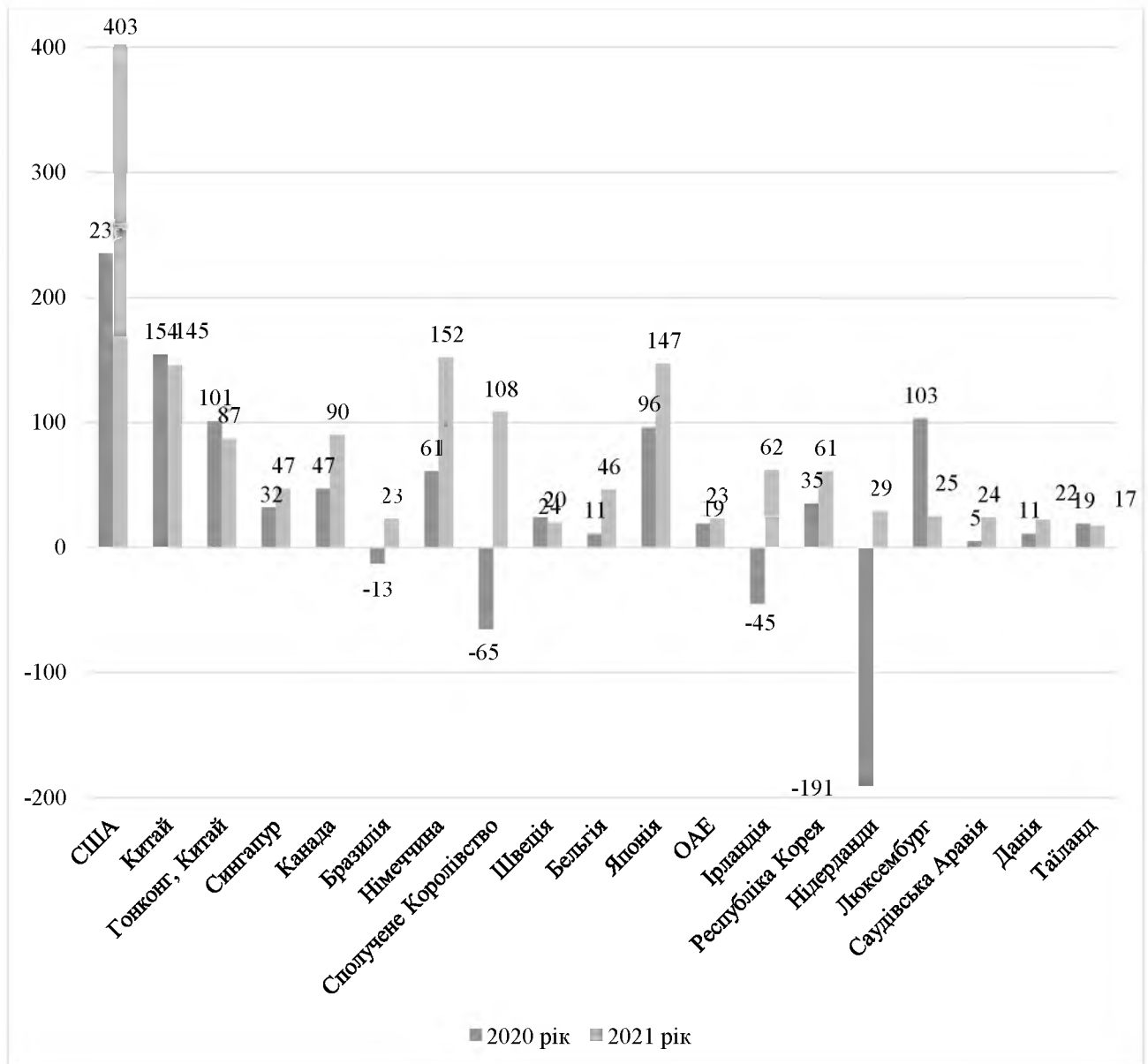

Рис. 2.2. Вивезення ППІ у 20 найбільших країнах базування у 2020–2021 рр., млрд дол.

Джерело: складено на основі [7]

Більшість зростання була обумовлена рекордним реінвестованим прибутком і високим рівнем активності у сфері злиття і поглинання. 2021 року зберігалася висока волатильність вивезення інвестицій через проміжні країни.

Сукупні зовнішні інвестиції європейських БНП зросли з аномально низького рівня 2020 року в 21 млрд дол. до 552 млрд доларів. Вивезення з Північної Америки досягло рекордних 493 млрд доларів.

БНП Сполучених Штатів збільшили свої інвестиції за кордоном на 72% до 403 млрд. доларів. Ввезення до Європейського союзу (ЄС) та Сполученого Королівства подвоїлося, а до Мексики - майже потроїлося. Вивезення ПП з інших розвинених країн збільшилося на 52% до 225 млрд дол. в основному за рахунок зростання з боку японських та корейських БНП. Обсяг зарубіжних інвестицій БНП країн, що розвиваються, зріс на 18% до 438 млрд доларів. Азія, що розвивається, залишалася основним джерелом інвестицій навіть під час пандемії.

Вивезення ПП з регіону зросло у 2021 році на 4 % до 394 млрд дол., що становить майже чверть його вивезення у всьому світі. Хоча загальний обсяг зовнішніх інвестицій країн Азії, що розвиваються, збільшився. В 2021 році компанії зі штаб-квартирою в цьому регіоні зробили менше придбань. Обсяг міжнародних угод злиття і поглинання знизився на 35% до 45 млрд. доларів. Придбання БНП зі штаб-квартирою у Східній Азії (переважно в Китаї) різко впали з 44 млрд дол. у 2020 році до 6,3 млрд доларів.

Кількість заходів інвестиційної політики, вжитих у 2021 році (109), скоротилася на 28 % порівняно з 2020 роком, із вжиттям надзвичайних заходів, пов'язаних з пандемією. Проте тенденція посилення регулювання інвестицій збереглася, і частка заходів, менш сприятливих для інвестицій, була найвищою за всю історію спостережень (42%, на один пункт вище, ніж у 2020 році).

Число угод злиття і поглинання із сумою угоди понад 50 млн дол., які були анульовані через регулятивні чи політичні міркування, залишалася стабільним (14 угод), але їх вартість збільшилася вчетверо і перевищила 47 млрд доларів.

Розвинені країни здебільшого запровадили або посилили свої режими перевірки інвестицій на основі критеріїв національної безпеки або розширили тимчасові режими, прийняті під час пандемії, для захисту стратегічних компаній від іноземних поглинань. У результаті загальна кількість країн, які проводять перевірку ПП на предмет відповідності вимогам національної безпеки, досягла

36. У сукупності на них припадає 63% глобального припливу ПІІ та 70% їх загального обсягу (порівняно з 52% та 67% відповідно у 2020 році).

Навпаки, країни, що розвиваються, продовжували в першу чергу вживати заходів щодо лібералізації, заохочення або спрощення процедур інвестицій, підтверджуючи важливу роль, яку ПІІ грають у їх стратегіях економічного підйому.

Заходи щодо сприяння інвестиціям становили майже 40 % усіх заходів лібералізації інвестицій, за якими слідували відкриття нових видів галузей для ПІІ (30 %) та нові інвестиційні пільги (20 %).

Розглянемо даний досвід інвестиційного розвитку Європейського союзу. У Німеччині, незважаючи на зниження інвестиційної активності щодо ПІІ, діє дуже ліберальна економічна політика. Щодо ПІІ, німецьким урядом встановлено статусне правило, що надає зовнішнім інвесторам безкоштовний доступ до інвестицій у всіх секторах, включаючи національні (телекомунікації, освіта тощо).

Іноземні інвестори мають право на 100% володіння бізнесом навіть у визнаних секторах, що знаходяться у вільному доступі. Також німецьке законодавство передбачає надання фінансових грантів (кредитів із низькою процентною ставкою) закордонним інвесторам для проведення НДДКР. Крім цього, у Німеччині діє приваблива податкова політика щодо ПІІ, а низький рівень корупції, безперечно, дає країні перевагу перед іншими членами Євросоюзу.

Також у країні функціонує достатня кількість особливих економічних зон, що дозволяє закордонним інвесторам мінімізувати свої витрати, розмістивши на цих територіях виробничі майданчики.

Іспанія зараз активно реалізує стратегію зовнішньоекономічного розвитку країни, спрямовану на посилення свого становища у світовому співтоваристві. У «Стратегії міжнародної діяльності», ухваленій у 2015 р., одним із інструментів, спрямованих на формування державного іміджу та залучення ПІІ, визначається довгострокова програма «Марка Іспанія». Координує діяльність із залученням зовнішніх інвестицій та підтримки експорту Державний секретаріат з торгівлі.

Крім того, функціонує спеціальна дирекція Invest in Spain, яка надає інформаційно-консультаційну допомогу зовнішнім інвесторам.

В Іспанії, як і більшості країн Єврозони, ПІІ здійснюються у режимі повної лібералізації: іноземні інвестори та національні компанії наділені рівними правами щодо ведення своєї діяльності, незалежно від характеристик інвестицій. Податкове навантаження інвесторів є нижчим, ніж у багатьох країнах зони Євро. Передбачено надання податкових пільг для інноваційних інвестицій. Бонусна перевага Іспанії в тому, що в неї з багатьма країнами світу підписано Угоду про уникнення подвійного оподаткування.

Бельгійська інвестиційна політика спрямована на залучення ПІІ та забезпечення вільного руху фінансових коштів. Інвестори з-за кордону мають можливість отримати кредити без будь-якої дискримінації і за тими ставками, що діють на бельгійському ринку. Розвинена банківська система: функціонують як бельгійські, так і іноземні банки, чітко дотримуються всіх директив Єврозони в інвестиційній галузі. Підтримку інвестицій на рівні країни покладено на Бельгійську компанію з міжнародних інвестицій та Експортно-кредитне агентство Credendo.

Як правило, для розміщення свого капіталу на території країни іноземним інвестором не потрібне отримання попереднього дозволу. Однак, для таких видів діяльності, як страхування, виробництво та продаж продуктів харчування, роздрібна торгівля та банківське обслуговування закордонним інвесторам має бути наданий офіційний дозвіл на їхнє здійснення.

У Польщі ж жодного спеціального закону, який регулює іноземні інвестиції, немає. Загальні правові основи економічної діяльності країни встановлені Цивільним кодексом, Кодексом комерційних підприємств та Законом про свободу господарської діяльності.

Інвестиційна діяльність інвесторів із країн Євросоюзу та ЄАВТ здійснюється повністю на таких самих правах та підставах, які прийняті щодо польських резидентів. Інтенсифікація інвестиційних процесів у сфері ПІІ особливо активно виявилася після вступу Польщі до Євросоюзу.

Можливості, що відкрилися, для інвестиційного обміну дозволили залучити в країну значні обсяги ПІІ від провідних транснаціональних корпорацій, а польські компанії, у свою чергу, отримали доступ до виходу на зовнішні ринки, відкривши для себе вигідні ланцюжки збуту продукції. Високий рівень інвестиційної привабливості Польщі для зовнішніх інвесторів зумовлений вигідним економіко-географічним становищем країни, досить ємним внутрішнім ринком, а також наявністю кваліфікованої та відносно недорогої робочої сили.

Крім того, конкурентні переваги Польщі визначаються і низьким рівнем податкового навантаження щодо доходів юридичних осіб (у Польщі такий податок встановлено на рівні 19 %, що значно нижче за середній показник на рівні країн ОЕСР, що становить майже 24 %).

Хорватія отримує доступ до значної кількості доступних фондів ЄС, але багато прямих переваг від вступу в ЄС ще попереду. Хорватський уряд пообіцяв вжити законодавчих та адміністративних заходів, щоб зменшити бар'єри для інвестицій, упорядкувати бюрократію та державне управління, а також ефективніше програмувати кошти ЄС, але він повільно виконує обіцяні реформи [10].

Незважаючи на те, що економіка Хорватії була стабільною перед глобальною епідемією COVID-19, уряд наприкінці квітня оцінив, що ВВП впаде щонайменше на 9,4% в 2020 р. Туризм дає прямий внесок 12% ВВП Хорватії, попри те, що туристичний сектор зазнав величезних втрат через кризу COVID-19.

Уряд прискорив цифровізацію багатьох послуг державного управління і, ймовірно, розширить цю роботу. Економіка обтяжена великою державною бюрократією, низькою ефективністю державних підприємств та низькою прозорістю регулювання, що сприяє низькій ефективності та відносно низькому рівню іноземних інвестицій.

Після закінчення війни в 1995 р. інвестиційна активність у Хорватії суттєво сповільнилася в 2008 р. і залишалася на історичному рівні, незважаючи на вихід

економіки з рецесії в кінці 2015 р., відносно стабільне зростання в 2016 р. та продовження помірного зростання до 2019 р.

Протягом останніх 3 років уряд запровадив низку фінансових стимулів та заходів, спрямованих на залучення інвестицій та підтримки підприємництва. Однак ці стимули не є виправленням глибоких недоліків інвестиційного клімату, які переважно пов'язані з неефективною, непередбачуваною судовою системою, яка повільно вирішує юридичні спори. Інвестори продовжують стикатися з високими «парафіскальними» зборами, жорстким трудовим законодавством та повільними та складними процедурами отримання дозволів для більшості інвестицій [2].

Хорватія загалом відкрита для іноземних інвестицій, і хорватський уряд продовжує докладати зусиль за допомогою фінансових стимулів для залучення іноземних інвесторів. Усім інвесторам, як іноземним, так і вітчизняним, гарантується рівне ставлення за законом, за деякими винятками, описаними нижче.

Проте бюрократичні та політичні бар'єри залишаються. Інвестори погоджуються, що непередбачувана нормативно-правова база, недостатня прозорість, неефективність судової системи, тривалі адміністративні процедури, відсутність структурних реформ і невирішеність питань власності на нерухомість значною мірою впливають на інвестиційний клімат.

Однак, незважаючи на ліберальність та ефективність інвестиційної політики країн Єврозони, на динаміку інвестицій сильний вплив чинить зниження темпів економічного зростання.

Такий стан справ спровокований низкою інших взаємопов'язаних макроекономічних факторів, що впливають на інвестиційний процес у Євразоні. До таких факторів експерти відносять такі:

- загрозу глобальному протекціонізму (європейські експортери мають проблеми, спричинені торговими бар'єрами по всьому світу);
- високий рівень державного боргу у низці держав;
- скорочення продуктивності праці (особливо у секторі послуг);

-відсутність структурних реформ, особливо у частині фінансового та фіскального сектора;

- посилення економічної конкуренції із США та Китаєм;

- проблеми, пов'язані з навколишнім середовищем та демографічними змінами, у тому числі з міграцією; особливо у частині фінансового та фіскального сектора;

Зростання інвестиційних продуктів, орієнтованих на сталий розвиток, супроводжується зростанням числа принципів та стандартів. Багато з них були створені приватним сектором або розроблені в рамках міжнародних ініціатив, про що свідчить велика кількість добровільних стандартів щодо продуктів, розкриття інформації та врахування вимог сталого розвитку. Останнім часом уряди як розвинені, так і країн, що розвиваються, активізували свої зусилля з підтримки зростання стійкого фінансування шляхом вироблення необхідної нормативно-правової бази.

Отже, прогнозування напрямків розвитку привабливості економіки України для іноземного інвестування в післявоєнний період вказує на потребу стабілізації нормативної бази стосовно проведення інвестиційних операцій, їх оподаткування та виведення капіталу закордон, актуальним є унормування законодавства для створення інвестиційного криптохабу з України, що дозволить не лише залучити інвестиції з високим кон'юнктурним попитом, але й їх перерозподілити на післявоєнне відновлення держави, а загальна робота державного апарату, має бути направлена на активізацію реального зростання іноземного інвестування в країні на основі існуючих та нових договорів про економічне партнерство та інвестиційну співпрацю з іншими державами світу.

Політика підвищення інвестиційної привабливості різних країн світу спрямована на залучення ПІІ в економіку. Нині це питання стоїть дуже гостро. Збереження негативних тенденцій стримує можливості прискорення розвитку. Ще однією проблемою залишається нерівномірність розподілу інвестицій у регіонах, що посилює територіальні диспропорції розвитку економіки. Отже,

регіональна фінансова політика має містити заходи, спрямовані на залучення іноземного капіталу та підвищення інвестиційної привабливості.

2.2. Аналіз міжнародних іноземних інвестицій в Україні

В сучасних умовах перед Україною посилюються не лише глобальні економічні, кон'юнктурні та структурні виклики стосовно масштабів, структури та ефективності іноземного інвестування в економіку, але й політико-правові та військові загрози як для внутрішніх, так і для зовнішніх інвесторів, що вказує на значну актуальність аналізованої тематики та потребу поглибленого розгляду економіки України та її інвестиційної привабливості

Проведений статистичний аналіз масштабів та структури іноземного інвестування в економіку України, що в довоєнний період базувався на врахуванні факторів відносної стабільності бізнес- та інвестиційного середовища в Україні, відсутності війни, прогнозованості ділових очікувань та векторів розвитку держави. За результатом аналізу масштабів та структури іноземного інвестування в економіку України в довоєнний період визначено сталі темпи росту іноземного інвестування, зокрема, наявним був певний офшорний характер даних потоків та переважання надходження інвестицій над їх відтоком (до війни).

Напад Росії на Україну та миттєвий розрив ланцюжків поставок викликали шок невизначеної тривалості та глибини, а також зростання цін практично у всьому світі. Це може стати, як мінімум, середньостроковим фактором нестабільності у разі затяжних бойових дій. Для оцінки інвестиційної привабливості України пропонується використовувати Індекс легкості ведення бізнесу, Індекс глобальної конкурентоспроможності, Індекс інвестиційної привабливості ЄБА та Індекс екологічної ефективності (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Інвестиційна привабливість України в міжнародних оцінках

Індикатор	Організація	Максимальне значення	роки			
			2018 рік	2019 рік	2020 рік	2021 рік
Індекс легкості ведення бізнесу	Світовий банк	190 (рейтинг)	80	76	71	64
Індекс глобальної конкурентоспроможності	Всесвітній економічний форум	рейтинг	85	81	85	-*
		максимальне значення рейтингу	138	137	141	-*
Індекс інвестиційної привабливості ЄБА	Європейська Бізнес Асоціація	5	3,15	3,07	2,95	2,4

Джерело: складено на основі [28]

Індекс легкості ведення бізнесу оцінює умови ведення бізнесу за 10 показниками, рейтинг складається зі 190 країн. Складові індексу оцінюють нормативно-правові акти, що регулюють діяльність малого та середнього бізнесу, та їх використання на практиці.

Індекс глобальної конкурентоспроможності публікується Всесвітнім економічним форумом і до 2018-2019 років складався з трьох основних груп підіндексів: «Основні вимоги», «Стимулятори продуктивності» та «Фактори інновацій та вдосконалення». 16 жовтня 2019 року Всесвітній економічний форум опублікував Глобальний індекс конкурентоспроможності 4.0 у 2018 році, розрахований за новою методологією, згідно з яким Глобальний індекс конкурентоспроможності вимірює готовність країн до четвертої промислової революції, охоплює 140 країн, оцінюється конкурентоспроможність за 98 показниками, згрупованими за 12 компонентами.

Найактуальнішим методом оцінки інвестиційної привабливості країни є метод Європейської Бізнес Асоціації (ЕБА). Головною перевагою є більша реалістичність та експертна оцінка стану економіки компаніями, що працюють на внутрішньому ринку. Індекс визначається на основі результатів опитування керівників підприємств, які працюють в Україні (резидентів і нерезидентів). У 2021 році

Таблиця 2.2

Результати оцінки інвестиційної привабливості України

Індикатор	Значення						
	2015 рік	2016 рік	2017 рік	2018 рік	2019 рік	2020 рік	2021 рік
Загальний індекс інвестиційної привабливості країни	0,51	0,55	0,63	0,65	0,61	0,59	0,41

Джерело: складено на основі [28]

Загальний індекс інвестиційної привабливості України свідчить про покращення інвестиційного клімату в 2015-2018 роках і його погіршення в 2019-2021 роках, внаслідок чого Україна залишається в зоні ризикованого інвестування. Станом на поточний 2021 рік Україна зобов'язана виплатити майже 11 мільярдів доларів за зовнішніми боргами, що перевищує 60 % від ВВП.

У таблиці 2.3 наведено найбільш впливові з них та вказано прогноз для України.

Таблиця 2.3

Результати оцінювання економічного та соціального розвитку України рейтинговими агентствами

Інформаційне агентство	Прогноз для України	Прогноз для України				
		2017	2018	2019	2020	2021
Moody's	Суверенний рейтинг країни	Baa	Baa	Baa	Ca	Caа
Standard and Poor's	Довгостроковий рейтинг за зобов'язаннями в національній валюті	B+	B	CCC	CC	C
Fitch	Довгостроковий рейтинг дефолту емітента в національній валюті	B	B	CCC	CC	C
Japan Rating And Investment Information, Inc.	Рейтинг за зобов'язаннями в національній валюті	BB-	BB-	B+	CCC	CC

Джерело: складено на основі [28]

Moody's – одне з найбільших світових рейтингових агенцій. Ця агенція оперує 32 рейтинговими системами. Компанія оцінює кредитоспроможність позичальників за стандартною шкалою та надає бали, що відповідають 12 рівням, що використовуються для прийняття інвестиційних та спекулятивних рішень.

Сьогодні частка компанії на світовому ринку кредитних рейтингів складає близько 40%. Окремої уваги потребує інформація про інвестиційний клімат окремих країн, що надається інформаційними агентствами (табл. 2.4).

Одним із найвпливовіших рейтингів у цій групі є Рейтинг ризику країни, який складається двічі на рік журналом Euromoney. Показник знаходиться в діапазоні від 0 до 100 і є сумою оцінок, отриманих методом експертної оцінки або розрахунком дев'яти показників.

Значення показника 0 означає найвищий ризик, а значення 100 означає найнижчий ризик. Числові значення перетворюються на десятилітерні позначення: від AAA до N/R.

Таблиця 2.4

**Результати оцінювання економічного та соціального розвитку
України інформаційними агентствами станом на 2021 рік**

Інформаційне агентство	Основний рейтинг (індекс)	Місце України				
		2017	2018	2019	2020	2021
Euromoney (Великобританія)	Рейтинг ризику країни	89 зі 186	90	91	92	94
Newsweek (США)	Рейтинг кращих країн (Newsweek's The World's Best Countries)	49 зі 100	64	67	72	74
Журнал Forbes (США)	Рейтинг країн з найбільш сприятливими умовами для бізнесу (Best Countries for Business)	105 зі 134	112	114	115	120
Economist (Великобританія)	Рейтинг підприємницької привабливості	70 зі 82	72	76	74	76
Foreign Policy Journal (США)	Індекс глобалізації	42 зі 72	48	53	54	56
	Індекс неідеальних країн (Failed States Index)	110 зі 177	140	138	154	142
Журнал International Living (США)	Рейтинг країн за рівнем життя (Quality of Life Index)	73 зі 192	120	135	140	148
Журнал Business Insider (США)	Рейтинг країн за загрозою дефолту	6 зі 18	10	8	12	8
Журнал Institutional Investor (США)	Оцінка кредитоспроможності країн	90 зі 178	121	126	130	135

Джерело: складено на основі [28]

Довгострокові кредитні рейтинги Standard & Poor's оцінюють здатність емітента виконувати свої зобов'язання. Рейтингові бали позначаються буквами:

від найвищого рейтингу AAA (надзвичайно надійні емітенти) до D (емітенти, які оголошують дефолт

Оригінальна методика покладена в основу рейтингу 100 кращих країн світу, що складається журналом Newsweek. За методикою країни світу оцінюються п'ять загальноприйнятих показників національного благополуччя, зокрема: освіта, охорона здоров'я, якість життя, динаміка економічного розвитку, політична обстановка.

"Forbes" – один із найбільш популярних ділових видань у світі. Його оцінка оцінює бізнес-середовище у 134 країнах, приділяючи особливу увагу факторам ділової активності, таким як інновації, технологічний розвиток, податкова система, захист прав власності, корупція, рівень особистої та економічної свободи, бюрократія та захист інвесторів.

Не менш відомі рейтинги, які складаються науковими (дослідними) організаціями (табл. 2.5). Одним із найвпливовіших рейтингів є Індекс економічної свободи, що розраховується The Heritage Foundation та The Wall Street Journal».

У рейтингу інвестиційної привабливості країн світу International Business Compass на 2021 рік, опублікованому BDO, Україна за рік піднялася на 20 позицій. Україна посідає 89 місце у рейтингу і входить до списку країн, які показали найкраще зростання за рік, поряд з Білоруссю та Латвією. 2020 року Україна посіла 109 місце.

Ці індекси формуються BDO спільно з Гамбурзьким інститутом світової економіки та характеризують економічну та фінансову привабливість різних країн світу на основі трьох основних показників: економічних, політичних та соціокультурних умов.

Таблиця 2.5

Результати оцінювання економічного та соціального розвитку

України науково-дослідницькими організаціями

Організація	Основний рейтинг (індекс)	Місце України				
		2017	2018	2019	2020	2021

Інститут розвитку менеджменту (IMD)	Рейтинг конкурентоспроможності	57 зі 144	73	84	76	79
Фонд «The Heritage Foundation» Та газета «The Wall Street Journal»	Рейтинг за індексом економічної свободи	125 зі 157	72	161	155	160
Дослідницький центр Brookings Institution	Рейтинг слабкості держав, що розвиваються	118 зі 141	112	107	105	101
Гамбургський інститут світової економіки та BDO	Рейтинг інвестиційної привабливості країн світу International Business Compass	145 зі 174	134	112	109	87

Джерело: складено на основі [28]

У таблиці 2.6 наведено перелік міжнародних організацій і місце, яке посідає Україна, у відповідних рейтингах.

Таблиця 2.6

Міжнародні організації, що оцінюють економічний та соціальний розвиток країн

Організація	Основний рейтинг (індекс)	Місце України				
		2017	2018	2019	2020	2021
Світовий банк	Рейтинг ведення бізнесу	149 зі 183	152	137	87	85
Всесвітній економічний форум у Давосі	Індекс конкурентоспроможності та економічного зростання	87 зі 142	82	86	88	92
	Індекс залучення у міжнародну торгівлю	76 зі 121	71	68	67	67
Програма розвитку людства ООН	Індекс людського розвитку	75 зі 169	69	67	59	56
Конференція ООН з торгівлі і розвитку ЮНКТАД	Індекс торгівлі і розвитку	43 зі 123	37	35	37	37
Аудиторська фірма Pricewaterhouse Coopers	Рейтинг країн за рівнем складності податкової системи	177 зі 178	177	176	173	173
Центр антикорупційних досліджень Transparency International	Індекс сприйняття корупції	152 зі 175	144	144	142	140

Джерело: складено на основі [28]

Дані міжнародних агентств та рейтингів свідчать про те, що Україні притаманний сприятливий інвестиційний клімат і нашу країну можна вважати

інвестиційно привабливою, проте за динамічного аналізу цього показника виявиться тенденція до нестабільності його значення.

Крім того, спостерігається велика розбіжність результатів оцінки рівня інвестиційної привабливості різними відомствами, що викликає сумніви та нерозуміння в інвесторів під час ухвалення інвестиційних рішень.

Отже, нині існує величезна кількість джерел, які містять інформацію про стан інвестиційного клімату у країнах світу, у тому числі й в Україні. Однак до кінця не вирішено питання коректної інтерпретації інформації, що міститься в цих рейтингах, а також питання розробки власного внутрішнього індексу інвестиційного клімату, який би включав дані міжнародних рейтингів та індексів і водночас розраховуватиметься з урахуванням вітчизняних реалій ведення бізнесу та економічної ситуації в державі.

Досягнення стабільного економічного зростання економіки України залежить від поліпшення її інвестиційного клімату. Адже це безпосередньо сприятиме механізму залучення іноземних інвестицій. В основі якого економічний та організаційний блок, заснований на твердій стратегії залучення інвестицій з-за кордону, системі податкових пільг [12].

У 2017 році розмір ПП у зв'язку з важкими економічними та політичними обставинами в країні скоротилися на 12,2%, після чого було незначне зростання у 2018 році з подальшим скороченням інвестицій у 2020 році (Додаток А). Лише у 2021 році розмір ПП досягнув і перевершив на 3,1% рівень до кризового 2016 року. Цю ситуацію добре видно на рис. 2.3.

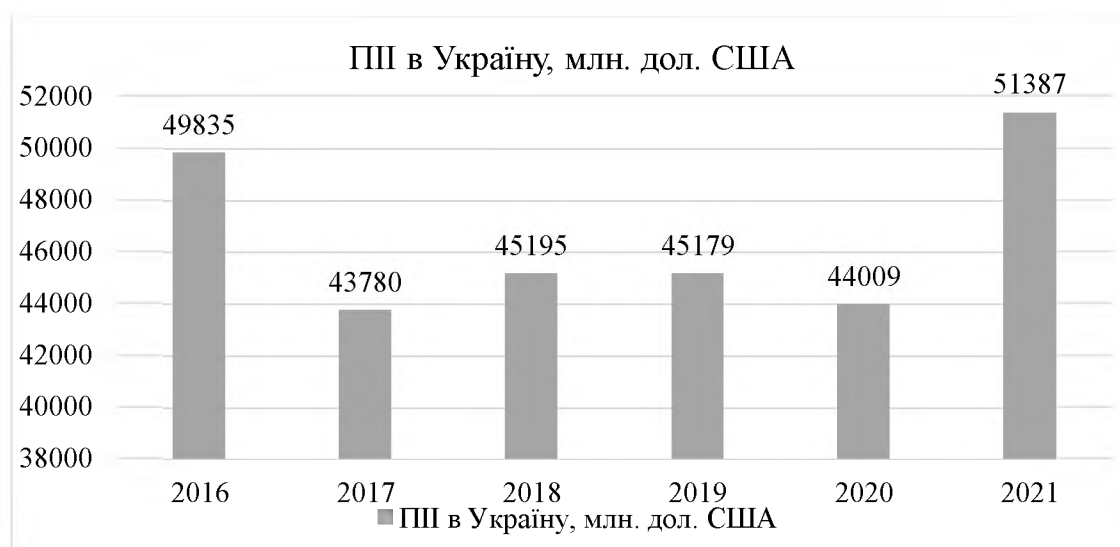

Рис. 2.3. Динаміка прямих інвестицій в Україну та з України у 2016-2021 рр.

Джерело: складено автором за [28]

Інструменти участі в капіталі у 2021 році склали 81,1% у структурі прямих іноземних інвестицій в Україну, а боргові інструменти відповідно склали 18,9%. Для України за останні п'ять років характерна частка інструментів участі в капіталі в прямих іноземних інвестиціях на рівні не менше ніж 80% (табл. 2.7).

Таблиця 2.7

Структура прямих іноземних інвестицій в Україну 2016-2021 рр.

Роки	ПІІ в Україну, млн.дол. США	Інструменти участів капіталі, млн.дол. США	Боргові інструменти, млн.дол. США	Інструменти участі в капіталі, % від ПІІ	Боргові інструменти, % від ПІІ
2016	49835	40961	8874	82,2	17,8
2017	43780	35562	8218	81,2	18,8
2018	45195	37054	8141	82,0	18,0
2019	45179	36310	8869	80,4	19,6
2020	44009	35391	8618	80,4	19,6
2021	51387	41663	9724	81,1	18,9

Джерело: складено автором за [15]

Прямі інвестиції з України у 2021 році склали 3541 млн. дол. США, що в 14,5 разів менше ніж інвестиції в Україну. Основні країни-інвестори в Україну представлені в таблиці 2.8. Кіпр є найбільшим інвестором в Україну вже протягом 10 років, випередивши Нідерланди.

Таблиця 2.8

Основні країни-інвестори в Україну, 2021 рік

Країна	Обсяг інвестицій, млн. дол.	У % до підсумку
Кіпр	8979,7	32,42
Нідерланди	6452,7	23,29
Велика Британія	2047,9	7,39
Німеччина	1824,7	6,59
Швейцарія	1532,9	5,53
Австрія	1018,8	3,68
Франція	753,6	2,72
Польща	612,8	2,21
Угорщина	544,8	1,97
Люксембург	489,3	1,77
Інші країни ЄС	3444,7	12,43
Всього	27701,9	100,00

Джерело: складено автором за [15]

Вплив притоку прямих іноземних інвестицій на стан ВВП України наведено в Додатку Б. У цілому динаміка прямих іноземних інвестицій (наростаючим підсумком) має позитивну тенденцію, яка описується поліномом четвертого ступеня $y = 6,26t^4 - 302,96t^3 + 4640,7t^2 - 20685t + 26230$.

Україна має значний інвестиційний потенціал з огляду на великий споживчий ринок, високоосвічену та конкурентоспроможну робочу силу та багаті природні ресурси. Угода про асоціацію України з ЄС надає Україні пільговий доступ до ринку та прискорює економічну інтеграцію України з ЄС.

Хоча розвиток торгівлі до 2022 року загалом був успішним, є значні можливості для покращення. Участь України у глобальних виробничо-збутових ланцюжках залишається обмеженою. Україна є постачальником сировини (зерна, залізняку) та проміжних товарів, таких як соняшникова олія наливом, чорні метали, комплекти проводів розпалювання тощо, але її роль у кінцевому виробництві залишається скромною.

Компанії США досягли успіху в Україні, зокрема в галузі сільського господарства, споживчих товарів та технологій. Україна є сільськогосподарським центром і є третім за величиною експортером зерна у світі.

Сектор ІТ-послуг та досліджень і розробок програмного забезпечення в

Україні демонструє великий потенціал завдяки великій, кваліфікованій робочій силі в країні [3].

Проте за окремими аспектами ділових очікувань бізнесу та іноземних інвесторів негативними аспектами іноземного інвестування в Україні були його офшорний характер, відносно високий рівень податкового навантаження на бізнес, порівняно негативні тренди в монетарній політиці, що стримує структурний розвиток інвестиційних процесів в країні.

РОЗДІЛ 3. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ АКТИВІЗАЦІЇ ПРОЦЕСІВ МІЖНАРОДНОГО ІНВЕСТУВАННЯ В ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ

Аналіз ефективності іноземного інвестування в економіку України вказує на можливість діагностики основних проблем її інвестиційної привабливості, особливо з урахуванням реалій воєнного часу в країні.

Головними проблемами інвестиційної привабливості економіки України, особливо з урахуванням реалій воєнного часу в країні, залишаються:

- не прогнозованість державної політики;
- слабкий доступ глобального бізнесу до українського ринку в результаті високого рівня корупції;
- високе податкове загальне навантаження;
- непередбачена державна стратегічна політика розвитку двосторонніх угод про інвестиційне співробітництво;
- відсутність якісних кейсів використання концесії як інструменту залучення іноземного інвестування в інфраструктурні проєкти;
- режим воєнного стану в Україні;
- слабка прогнозованість розвитку економіки країни навіть на майбутні кілька років;
- значний дефіцит трансферу технологій;
- переважання портфельного інвестування над прямим, що вказує на слабкі гарантії держави для іноземних інвесторів та їх відповідно низький рівень інвестиційної довіри;
- прорахунку в окремих сферах впровадження легких правил ведення бізнесу;
- відсутність єдиного центру залучення іноземного інвестування та розпорошення даних повноважень серед МЗС, Міністерства економіки, НБУ та інших державних органів [12].

Згідно з опитуванням у березні 2022 р. серед компаній із вибраних країн, які вже інвестували, приблизно чверть компаній-респондентів заявили, що

нинішня війна росії проти України не вплинула на їх інвестиційну стратегію щодо проєктів.

Проте майже 14% респондентів стверджували, що це призвело до повного призупинення своїх проєктів. Проте прямі іноземні інвестиції (ПІІ) залишаються низькими, а чистий приплив у 2019 р. становив лише 2% ВВП.

Іноземні інвестори називають одними з основних проблем для ведення бізнесу корупцію в судовій системі, погану інфраструктуру, сильні корисливі інтереси та слабкий захист прав власності. Конфлікт з росією також продовжує перешкоджати збільшенню інвестицій в Україну. Також збройний конфлікт з росією на території Донбасу спричинив значні пошкодження вантажних залізниць, шахт та промислових об'єктів.

Інвесторам варто зазначити, що ситуація як в АРК (окупований Росією з весни 2014 р.), так і на окупованих районах Донбасу залишається важкою. Санкції США забороняють американським компаніям брати участь у більшості транзакцій, пов'язаних із АРК [24]. Вплив ризиків на стан інвестиційної привабливості в Україні наведено на рис. 3.1.

Вплив ризиків на стан інвестиційної привабливості в Україні вказує на зменшення ризику ліквідності бізнесу, проте решта ризиків мали негативний ефект для потенційних іноземних інвесторів, особливо ризик макроекономічного розвитку, капіталу та прибутковості.

Аналіз основних проблем інвестиційної привабливості економіки України, особливо з урахуванням реалій воєнного часу в країні, вказує на потребу перегляду основних векторів монетарної та фіскальної політики для забезпечення стратегічного полегшення доступу іноземного інвестора до прямого та портфельного інвестування в Україні, особливо на фоні нерозвиненого фондового ринку, військових втрат та загроз, недосконалої нормативної бази з високими монетарними обмеженнями стосовно вільного руху капіталу та фінансового моніторингу, спрощення умов оподаткування виведеного капіталу.

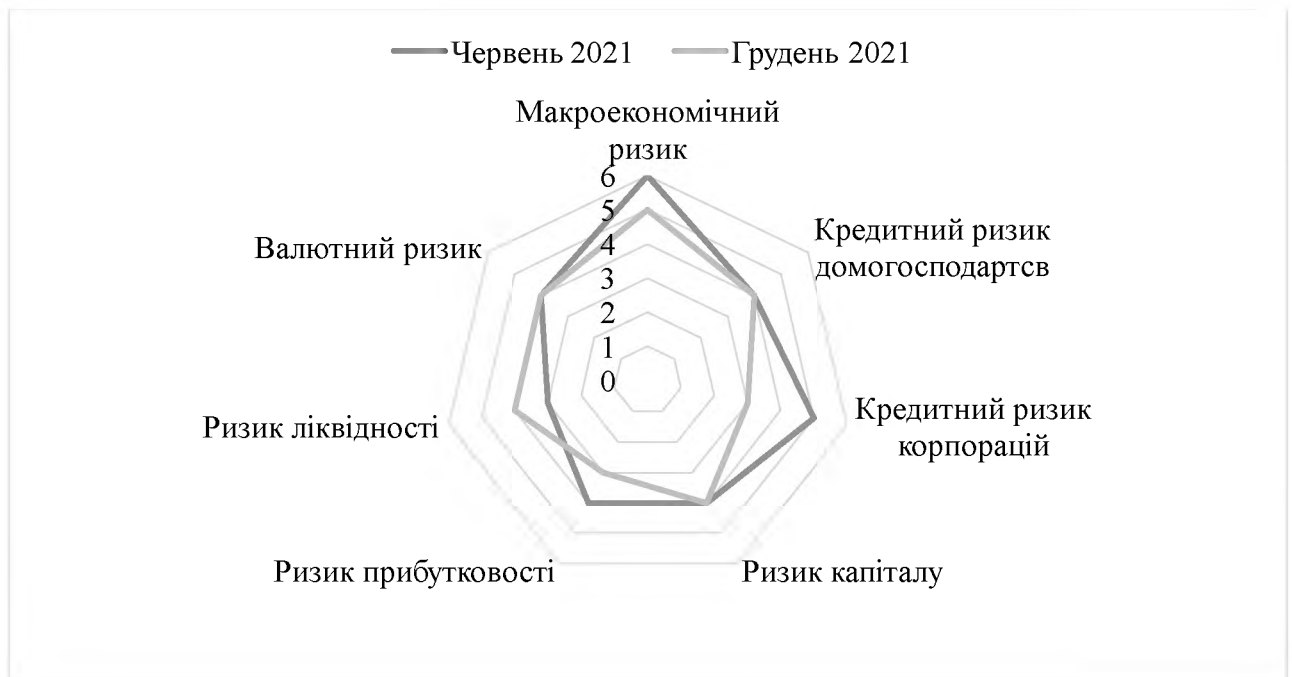

Рис. 3.1 - Вплив ризиків на стан інвестиційної привабливості в Україні
Джерело: складено автором за [13]

Війна в Україні ще більше ускладнила мобілізацію внутрішніх ресурсів у країнах, що розвиваються, і без того утруднену пандемією COVID-19 і стихійними лихами, що почастишали, в умовах зміни клімату. У ситуації зростання та нестійкості боргу, не маючи належних багатосторонніх механізмів реструктурування, країни змушені скорочувати свій бюджетний простір у той час, коли їм слід його збільшувати.

І навіть з урахуванням вартості імпорту продовольства та енергоносіїв та подорожчання запозичення через зростання відсоткових ставок первинне бюджетне сальдо країн, що розвиваються, скоротилося на 315 млрд дол. з початку війни.

Ось чому міжнародні інвестиції відіграють важливу додаткову роль стосовно внутрішніх державних інвестицій. І нові податкові правила вплинуть на те, як країни традиційно заохочували та часто конкурували за міжнародні інвестиції за допомогою низьких податкових ставок, податкових пільг та особливих економічних зон.

Податкові реформи відкривають для країн, що розвиваються, можливості не лише з погляду доходів, а й з погляду залучення інвестицій. У стратегічному

плані зменшитися конкуренція податкових пільг. На практиці необхідність перегляду інструментарію заохочення інвестицій дає шанс зробити дорогі пільги стійкішими.

Післявоєнна Україна також може розвивати активний експорт продукції з деяких нових галузей, таких як виробництво зброї (де Україна здобула величезну довіру) та лікування (де Україна розробила інноваційні підходи щодо медичної допомоги постраждалим від війни).

Проблема прямих іноземних інвестицій (ПІІ) набагато складніша, але її необхідно вирішити, якщо Україна хоче реалізувати свій торговий потенціал. Оскільки інфраструктура України значно пошкоджена, а російські безпілотники та ракети частково чи повністю знищили багато виробництва та ливарні виробництва, відновлення вимагатиме значних капітальних вкладень.

У минулому показники України щодо залучення прямих іноземних інвестицій були слабкими, тому важливо зміцнювати інститути та правоохоронні органи для боротьби з корупцією та іншими проблемами, що перешкоджають проникненню ПІІ в Україну. Оптимістично, але, швидше за все, Україна матиме велику вигоду від процесу інтеграції до ЄС, який визначає напрям реформ. Досвід інтеграції колишніх країн Східного блоку до ЄС був різним; буде важливо скористатися цим досвідом.

Однією з перешкод для залучення прямих іноземних інвестицій в Україну до 2022 р. було вторгнення Росії до Криму та Донбасу у 2014 р. Однак і до 2014 р. ПІІ не були високими.

Враховуючи свій статус кандидата у члени ЄС, Україна має використати вимоги європейської інтеграції для формування всіх політичних змін, у тому числі пов'язаних із відновленням. Перспектива членства в ЄС може допомогти спрямувати процес реформ та пом'якшити потенційні внутрішні конфлікти, пов'язані з ним, як це було у випадку з країнами-кандидатами. Україна може розробити проект відновлення, що враховує правила ЄС щодо захисту довкілля, енергоефективності та будівництва - необхідні умови для розблокування фондів допомоги ЄС, якщо вони матеріалізуються.

Реалізація існуючих можливостей Угоди про асоціацію між Україною та ЄС включає:

1) Укладання Угоди про оцінку та приймання відповідності (АСАА) промислової продукції та взаємне визнання еквівалентності харчової продукції. Угода про асоціацію також передбачає укладання спеціальних транспортних угод натомість тимчасової угоди про автомобільні перевезення воєнного часу на довгострокову угоду, яка дозволить українським перевізникам отримати доступ на ринок ЄС.

Для телекомунікаційних, поштових, морських і фінансових послуг важливе значення матиме запровадження режиму внутрішнього ринку. Також важливим є подальше відкриття ринку державних закупівель на додаток до доступу, який забезпечує Угода СОТ про державні закупівлі.

2) Приєднання до недавніх галузевих ініціатив ЄС. Наприклад, Україна хоче приєднатися до Єдиного цифрового ринку ЄС та брати участь у реалізації Зеленої угоди ЄС.

3) Укладання угод про вільну торгівлю (ЗВТ) з акцентом на торгових партнерів ЄС, таких як Марокко, Туніс та Алжир. Це країни Середземноморського регіону, і ЗВТ із ними дозволить краще використовувати Пан-європейсько-середземноморську конвенцію про преференційні правила походження (Конвенція ПЕМ). Іншими потенційно перспективними партнерами для ЗВТ є Південна Корея, Індія та Індонезія.

4) Завершення докорінних реформ у сфері законності та захисту прав власності. Це першочергове завдання як залучення іноземних інвестицій, так і забезпечення довгострокового зростання.

5) Використання нового страхування ризиків. Напередодні повоєнної напруженості чи ризику подальшого загострення знадобиться багатосторонній донорський фонд покриття неекономічних ризиків іноземних інвесторів. Світовий банк експериментував із такими донорськими фондами, хоч може бути складно забезпечити життєздатність такого фонду в українській економіці.

Капіталізація Експортно-кредитної агенції міжнародними донорами допоможе покращити торгове фінансування та збільшити експорт.

6) Подальший розвиток інфраструктури якості. Це включає відновлення лабораторій та інших спеціалізованих об'єктів, які були пошкоджені в результаті тотальної війни, будівництво нових об'єктів і підвищення кваліфікації українських державних службовців в областях, пов'язаних з контролем якості.

7) Поліпшити транспортно-логістичні зв'язки між Україною та ЄС для всіх видів транспорту. Для цього необхідно розвивати в Україні інтермодальні транспортно-пересадочні вузли.

Успішна реалізація цих рекомендацій потребує постійної участі та участі України та її партнерів. Враховуючи трансформацію законодавства та інститутів України у рамках підготовки до членства в ЄС, роль ЄС у реалізації цих рекомендацій має вирішальне значення. Він передбачає не лише фінансову та технічну підтримку, а й готовність швидко інтегрувати Україну в сектори та напрямки, передбачені Угодою про асоціацію та чинними галузевими угодами, для набуття повноправного членства.

Нарешті, слід наголосити, що дискусія про можливі шляхи розвитку торгівлі та ППІ стосується повоєнного світу. Перед перемогою економіці воєнного часу потрібні додаткові обмеження, як-от контроль над рухом капіталу. Але в довгостроковій перспективі потенційна трансформація, яку пропонує членство в ЄС - трансформація, яка відбуватиметься здебільшого зсередини, - це найкраща надія на майбутнє.

Вищезазначені проблеми інвестиційної привабливості економіки України, особливо з урахуванням реалій воєнного часу в країні, свідчать про необхідність коригування інвестиційної стратегії держави щодо роботи з іноземними інвесторами, зокрема, повинні бути вжиті наступні заходи:

- повністю легалізувати всі операції з криптовалютами;

Такі країни як, Японія, Швейцарія, Сінгапур, США, Канада, Данія, Німечина та ін. легалізували криптовалюту. Наприклад, у США криптовалюта визнана цінними паперами в цифровій формі. Її можна використовувати як засіб

обміну, одиницю обліку або спосіб накопичення. В країні встановлено близько 23 тисяч банкоматів, що приймають біткоїни – це 86% від їх загальної кількості в світі. На другому місці за кількістю таких банкоматів знаходиться Канада – там їх близько 1,8 тисяч. Криптовалюта є привабливим об'єктом для інвестування, хоча переваг у використанні цифрової валюти багато, але основною проблемою все ж є законодавче регулювання за обігом криптовалюти. Ось чому використання криптовалюти вимагає чітких законів і правил, які передбачатимуть встановлення відповідної термінології та впровадження нормативної бази, що призведе до кращого розуміння деталей віртуальних ринків і підвищення довіри з боку користувачів. Легалізація криптовалют в Україні – лише перший, але важливий крок, який сприятиме створенню чіткої та прозорої системи криптовалютного ринку та надасть чудові можливості та перспективи для зміцнення економічних позицій нашої країни на світовому ринку.

- максимально спростити валютне законодавство стосовно залучення, конвертації та виведення іноземних інвестицій;

В сучасних економічних умовах український бізнес надзвичайно зацікавлений у залученні іноземних інвестицій та валюти. Крім прибутку, інвесторів також цікавить прозорість і передбачуваність законодавства країни-інвестора, можливість отримання прибутку від інвестицій і прибутковість самих іноземних інвестицій.

- підписати стратегічні інвестиційні угоди про спрощення режиму інвестування з глобальними економічними та технологічними лідерами; Підвищення прозорості, передбачуваності та ефективності нормативного регулювання в сфері інвестиційної діяльності наразі є актуальним питанням для всіх країн, а особливо для країн, що розвиваються.

- просування ідеї стосовно потреби іноземного інвестування в стратегічні перспективи – на 10 та більше років, а не на кілька місяців з метою отримання спекулятивного доходу;

В першу чергу повинні бути залучені інвестиції, а не прямі вливання до бюджету, і це стане стрижнем відбудови України. Найбільшими інвестиційними

можливостями в Україні: інноваційні технології, сільське господарство, фінансовий сектор, логістика, енергетика, корисні копалини та оборонна промисловість.

- використовувати досвід інших держав, особливо тих, які швидко оновилися після війни [11];

Щоб якісно відбудувати Україну, потрібно буде врахувати купу складових: почерговість, безпека, фінансування, інноваційність та енергоефективність споруд. Однак ми не перші, хто має пройти цей шлях — світ відбудовувався після Другої Світової та інших воєн. Для планування України найлогічнішим підходом є аналіз плану Маршалла та сценаріїв відновлення 5 країн: Західної Німеччини, Італії, Японії, Південної Кореї та Ізраїлю. Ці приклади досить різні за інструментами досягнення цілей, але водночас схожі на вихідний стан і результати. Кожна проаналізована країна зіткнулася з масштабними руйнуваннями, і кожна країна змогла не тільки відновитися, але й досягти економічного прориву. І з цього досвіду ми можемо винести для себе уроки, аби не повторити помилки інших країн.

ВИСНОВКИ

Стійкий розвиток сучасної економіки, особливо в постпандемічний період, базується на стабільному інвестиційному кліматі та розвитку іноземних інвестицій як у прямій, так і в портфельній формі. Ці глобальні процеси руху капіталу забезпечують як створення країні нових підприємств і нових робочих місць, залучення іноземних інвестицій, а й передачу технологій, обмін управлінським досвідом, поглиблення інтернаціоналізації виробничих процесів і активізацію торгових позицій країни у світ.

В сучасних умовах перед Україною посилилися не лише глобальні економічні, кон'юнктурні та структурні виклики стосовно масштабів, структури та ефективності іноземного інвестування в економіку, але й політико-правові та військові загрози як для внутрішніх, так і для зовнішніх інвесторів, що вказує на значну актуальність аналізованої тематики та потребу поглибленого розгляду економіки України та її інвестиційної привабливості

Проведений статистичний аналіз масштабів та структури іноземного інвестування в економіку України, в довоєнний період базувався на врахуванні факторів відносної стабільності бізнес- та інвестиційного середовища в Україні, відсутності війни, прогнозованості ділових очікувань та векторів розвитку держави. За результатом аналізу масштабів та структури іноземного інвестування в економіку України в довоєнний період визначено сталі темпи росту іноземного інвестування, зокрема, наявним був певний офшорний характер даних потоків та переважання надходження інвестицій над їх відтоком (до війни).

Головними проблемами інвестиційної привабливості економіки України, особливо з урахуванням реалій воєнного часу в країні, залишаються:

- не прогнозованість державної політики;
- слабкий доступ глобального бізнесу до українського ринку в результаті високого рівня корупції;
- високе податкове загальне навантаження;

- непередбачена державна стратегічна політика розвитку двосторонніх угод про інвестиційне співробітництво;
- відсутність якісних кейсів використання концесії як інструменту залучення іноземного інвестування в інфраструктурні проєкти;
- високі ризики військового втручання РФ в сталий розвиток України;
- слабка прогнозованість розвитку економіки країни навіть на майбутні кілька років;
- знаний дефіцит трансферу технологій;
- переважання портфельного інвестування над прямим, що вказує на слабкі гарантії держави для іноземних інвесторів та їх відповідно низький рівень інвестиційної довіри;
- прорахунку в окремих сферах впровадження легких правил ведення бізнесу;
- відсутність єдиного центру залучення іноземного інвестування та розпорошення даних повноважень серед МЗС, Міністерства економіки, НБУ та інших державних органів.

Головними векторами іноземного інвестування в економіку України в довоєнний період був аграрний сектор, металургійна, хімічна, машинобудівна галузі, харчова промисловість. Розвиток іноземного інвестування в економіку України в довоєнний період дозволяв забезпечувати відносно стабільне розширення ВВП країни.

Роль іноземних інвестицій в економіку України є величезною, вони відіграють важливу роль у підтримці, функціонуванні та динамічному розвитку економіки країни. Зміни кількісного співвідношення інвестицій впливають на розвиток обсягів громадського виробництва, зайнятості населення, структурно-економічні показники і динаміку розвитку різних галузей народного господарства.

Ефективне використання іноземних інвестицій суб'єктами господарювання України для економіки країни має принципове значення, зокрема збільшення кількості інноваційних проєктів, масштабів інвестицій. При

досягненні бажаного рівня ефективності іноземні інвестиції призводять до стабільного економічного зростання. Однією з найбільших проблем залучення іноземних інвестицій є нерозвиненість ринкової інфраструктури для міжнародного бізнесу в Україні.

Тому необхідно: покращити роботу бірж, комерційних банків, страхових компаній, інвестиційних компаній та фондів; створити Український банк реконструкції та розвитку та національну страхову компанію для страхування ризиків вітчизняних та іноземних інвесторів; оптимізувати рівень податкового навантаження; стабілізувати податкове законодавство. Крім перерахованого, залучення іноземних інвестицій можливе за зниження рівня інфляції, оптимізації конвертованості національної валюти.

Важливим кроком у забезпеченні стабільності інвестиційного процесу є створення ринку іноземних інвестиційних операторів.

Тому багато потенційних інвесторів в Україні цікавляться великим ринком України, її щедрими ресурсами, кваліфікованою робочою силою, але не поспішають приймати рішення. Потенційні інвестори побоюються таких негативних чинників, які формують інвестиційний клімат, як надмірне регулювання; складні, заплутані та високі податки; постійно мінливі правила гри; нездатність виконувати контракти. Все це створює несприятливі умови для бізнесу та інвестицій. Українські бізнесмени називають той же перелік негативних чинників.

Серед причин несприятливого інвестиційного клімату в Україні та, як наслідок, уповільнення економічного розвитку численні вітчизняні та зарубіжні дослідження називають нестабільність українського законодавства, надмірну зарегульованість більшості ринків, слаборозвинену ринкову інфраструктуру, зокрема фондову біржу, сильний податковий тиск, бюрократія та корупція в уряді.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про захист економічної конкуренції: Закон України від 11.01.2001№ 2210-III. Відомості Верховної Ради України, 2001, № 12, Ст.64.
2. Аналіз розвитку Європейського ринку страхових послуг / С.В. Бунін // Ефективна економіка. 2017. № 4..
3. Васильчак С. В. Вплив прямих іноземних інвестицій на розвиток бізнесу: аспекти менеджменту. Формування ринкових відносин в Україні. 2021. № 9. С. 52-60.
4. Водянка Л. Д., Галанесі О. О. Проблеми та шляхи подолання інфляційних процесів в Україні. Scientific collection «Interconf». 2021. № 94. С. 108-112.
5. Геєць В.М. Феномен нестабільності – виклик економічному розвитку. Київ: Академперіодика, 2020. 456 с.
6. Гриценко А. А., Бобух І. М. Україна у глобальному просторі та її конкурентоспроможність. Економічна теорія. 2019. № 3. С. 101-114.
7. Доповідь про світові інвестиції 2022. URL: https://unctad.org/system/files/official-document/wir2022_overview_ru.pdf (Дата звернення 24.02.2023р.).
8. Єщенко П. С. Україна у борговій пастці МВФ. Україна у борговій пастці МВФ. 2020. № 1. С. 19-36.
9. Децентралізація і формування політики регіонального розвитку в Україні: наукова доповідь / О.В. Шевченко та ін. ; за наук. ред. д-ра екон. наук Я.А. Жаліла. Київ : НІСД, 2020. 153 с.
10. Долбнева Д. В. Вплив COVID-19 на економіку країн світу. Проблеми економіки. 2020. Вип. 1. С. 20-33.
11. Задоя О. А. Тенденції розвитку портфельних іноземних інвестицій в Україні. Європейський вектор економічного розвитку. 2021. № 1.- С. 44–55.

12. Заярна Н. М. Іноземне інвестування в Україні у контексті глобалізаційних та інтеграційних процесів. Вісник Львівського торговельно- економічного університету. Економічні науки. 2019. Вип. 58. С. 26-31.
13. Кузьмінов С. В. Міжнародні рейтинги та обсяги прямих іноземних інвестицій: взаємозв'язок показників. Європейський вектор економічного розвитку. 2021. № 1. С. 67–76.
14. Мілошевич Н.В., Пашкова А.В. Сучасні реалії та тенденції розвитку страхових компаній в Україні // Гроші, фінанси і кредит, 2019. Випуск 38. С. 360-366.
15. Повзун Д. Економічна безпека регіону як складова національної безпеки України. Економіка та держава. 2020. № 8. С. 89-94.
16. Пурій Г. М. Сучасний стан та основні тенденції залучення прямих іноземних інвестицій в економіку України. Інфраструктура ринку. 2020. Вип. 44. С. 199-203.
17. Рогач О. І. Транснаціональні корпорації: підручник для студ. вищ. навч. закл. Київ: Київський університет, 2008. 400 с
18. Харчук С. А. Стан інвестиційної діяльності підприємств України в умовах економічної нестабільності. Економіка та держава. – 2020. – №1. – С. 66–72.
19. Федорова Н. Є. Іноземне інвестування в економіку України: масштаби, структура, перспективи. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія : Економічні науки. 2020. Вип. 39. С. 14-18.
20. Говорушко Т. А., Обушна Н. І Сутність прямих іноземних інвестицій та їх класифікація. URL: <http://dspace.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/10871/1/20134.pdf> (дата звернення: 31.10.2022).

21. Департамент взаємодії з експортерами та просування експорту Довідка «Зовнішня торгівля України товарами та послугами у I півріччі 2020 року». URL: <https://www.me.gov.ua/> (дата звернення: 31.10.2022).
22. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 31.10.2022).
23. Офіційний сайт науково-теоретичного журналу «Економічна теорія». URL: <http://etet.org.ua> (Дата звернення 24.02.2023р.).
24. Офіційний сайт Інституту економіки та прогнозування Національної академії наук України. URL: <http://ief.org.ua> (Дата звернення 24.02.2023р.).
25. Офіційний сайт Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. URL: <http://www.me.gov.ua> (Дата звернення 24.02.2023р.).
26. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <http://www.minfin.gov.ua> (Дата звернення 24.02.2023р.).
27. Офіційний сайт Національного Банку України. URL: <http://www.bank.gov.ua> (Дата звернення 24.02.2023р.).
28. Офіційний сайт Національного інституту стратегічних досліджень. URL: <http://www.niss.gov.ua> (Дата звернення 24.02.2023р.).
29. Про режим іноземного інвестування. Закон України від 19 березня 1996 р. № 93-96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/93/96-вр> (Дата звернення 24.02.2023р.).
30. Тесля С.М. Прямі іноземні інвестиції як економічна категорія, їх суть та класифікація. Науковий вісник НЛТУ України. 2009. Вип. 19.3. 131-138 с. URL: http://nltu.edu.ua/nv/Archive/2009/19_3/131_Teslia_19_3.pdf (Дата звернення 24.02.2023р.).
31. У 2020–2021 роках потік прямих іноземних інвестицій зменшиться на 40% – ООН. URL: [https:// mind.ua/](https://mind.ua/) (Дата звернення 24.02.2023р.).

32. COVID-19, international mobility and trade in services: The road to recovery // OECD. – 2021. – 22.01. URL: <https://www.oecd.org/> (Дата звернення 24.02.2023р.).

33. World Bank. 2020. Doing Business 2020. Washington, DC: World Bank. URL: <https://openknowledge.worldbank.org/> (Дата звернення 24.02.2023р.).

34. World Economic Forum The Global Enabling Trade Report 2016. URL: <http://reports.weforum.org/>(Дата звернення 24.02.2023р.).

ДОДАТКИ

Додаток А

**Динаміка капітальних інвестицій за видами економічної діяльності в
Україні у 2016-2021 роках, млн. грн.**

Види економічної діяльності	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Сільське, лісове та рибне господарство, млн.грн	18796	30155	50484	64243	66104	59130
Промисловість, млн.грн	86242	87656	117754	143300	199896	254196
Будівництво, млн.грн	36057	43464	44444	52176	55994	62347
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів, млн.грн	20716	20663	29957	33665	51818	44174
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність, млн.грн	15498	18704	25107	37944	50078	43793
Тимчасове розміщування й організація харчування, млн.грн	1482	1393	1478	2134	2675	2832
Інформація та телекомунікації, млн.грн	8175	22975	15651	18395	29885	21063
Фінансова та страхова діяльність, млн.грн	6214	6448	7679	8055	10652	11246
Операції з нерухомим майном, млн.грн	11230	11899	19665	22506	27557	28147
Професійна, наукова та технічна діяльність, млн.грн	2921	4065	6579	7965	10798	11912
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування, млн.грн	3565	6535	10009	12747	11838	11741
Державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування, млн.грн	5808	13942	22381	32844	44598	54306
Освіта, млн.грн	821	1540	2257	3493	4460	4789
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги, млн.грн	1224	2367	4479	6708	8139	9485
Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок, млн.грн	509	1044	970	1649	3663	4146
Надання інших видів послуг, млн.грн	162	266	322	638	571	672
Усього	219420	273116	359216	448462	578726	623979

Джерело: складено автором за [20]

Динаміка ВВП та прямих іноземних інвестицій, 2001–2021 рр.

Роки	Валовий внутрішній продукт (Y), млн дол.	Інвестиції в Україну (X1), млн дол.	Інвестиції з України (X2), млн дол.
2001	31262	340,2	-8,2
2002	38009	680,3	-14,6
2003	42393	693	-5
2004	50133	1424	13
2005	64883	1715	4
2006	86142	7808	275
2007	107753	5604	-133
2008	142719	9891	673
2009	179992	10913	1010
2010	117228	4816	162
2011	136419	6495	736
2012	163160	7207	192
2013	175781	8401	1206
2014	183310	4499	420
2015	131805	410	111
2016	90615	-458	-51
2017	93270	3810	16
2018	112154	3692	8
2019	130832	4455	-5
2020	153781	5860	648
2021	149789	-868	82

Джерело: складено автором за [20]

Динаміка обсягів прямих іноземних інвестицій (наростаючим підсумком) в Україну, млн дол. США

Джерело: складено автором за [20]

Відгук керівника випускної кваліфікаційної (дипломної) роботи

Випускна дипломна робота здобувача вищої освіти Державного податкового університету групи МЕБ-19-1 Рижук Діани Вікторівни на тему: «Ефективність іноземної інвестиційної діяльності та засоби її стимулювання в Україні» виконана вчасно та на належному теоретичному та практичному рівнях; має необхідну кількість аналітичного матеріалу для дослідження проблематики. Відповідає встановленим, до таких видів робіт, нормам.

До недоліків можна віднести: незначні порушення при оформленні роботи, зокрема при посиланнях на джерела інформації та оформленні літературних джерел, описовість, відсутність прогнозу подальшого розвитку іноземної інвестиційної діяльності в Україні. Однак, дані зауваження суттєво не впливають на якість випускної дипломної роботи студентки групи МЕБ-19-1 Рижук Діани Вікторівни.

Випускна дипломна робота рекомендується до захисту з позитивною оцінкою.

Керівник випускної кваліфікаційної (дипломної) роботи

К.е.н., доцент кафедри міжнародних економічних відносин Державного податкового університету

О. В. Коляда

Висновок кафедри про випускну дипломну роботу

Випускна дипломна робота здобувача вищої освіти Рижук Діани Вікторівни після попереднього захисту розглянута на засіданні кафедри, протокол від «10» 05 2023 № 12 допущена/не допущена до захисту на екзаменаційній комісії.

Завідувач кафедри

Н.В.Стежко

РЕЦЕНЗІЯ
на кваліфікаційну бакалаврську роботу
здобувача вищої освіти Державного податкового університету
Рижук Діани Вікторівни
Ефективність іноземної інвестиційної діяльності та засоби її
стимулювання в Україні.

Актуальність теми. В умовах інтеграційних процесів у сучасному світі надходження іноземних інвестицій стає одним із ключових критеріїв статусу країни, успішності її входження у світове господарство. Трансформація економіки України свідчить про те, що країна не користується в повному обсязі перевагами міжнародного ринку капіталів і залишається з обмеженими обсягами залученого та вкладеного капіталу за кордон.

Наукова новизна даної роботи полягає у виявленні факторів, що впливають на інвестиційний процес та вивчення процесу безпосереднього впливу іноземних інвестицій на стабілізацію національної економіки. У роботі обґрунтовано висновки та прогнози щодо сучасного стану і перспектив розвитку іноземного інвестування в економіку України. Отже, тема кваліфікаційної роботи є досить актуальною та значущою.

Якість проведеного аналізу проблеми, та табличного матеріалу. На достатньо високому рівні для такого роду наукових робіт здійснено дослідження даної теми роботи. Текстовий та табличний матеріал містить поглиблену інформацію досліджуваної теми. Були коректно підібрані методи та методики, що відповідають умовам дослідження. Структура роботи повністю відповідає завданню з підготовки бакалаврського наукового дослідження.

Обґрунтованість пропозицій і висновків та їх практична цінність у роботі полягає у доведенні ролі іноземних інвестицій в економіці України, зміни кількісного співвідношення інвестицій впливають розвиток обсягів громадського виробництва, зайнятість населення, структурно-економічні показники і динаміку розвитку різних галузей народного господарства.

До недоліків роботи можна віднести До недоліків можна віднести, зокрема, описовість, відсутність прогнозу подальшого розвитку міжнародного інвестування.

Загальний висновок і оцінка роботи. На підставі описаного матеріалу, бакалаврська кваліфікаційна робота виконана у відповідності з завданням та з дотриманням всіх вимог. Робота заслуговує оцінки «відмінно», а її автор Рижук Діана Вікторівна – присвоєння кваліфікації «бакалавра» з міжнародних економічних відносин.

Рецензент

к.е.н., доцент, в.о. заступника декана
факультету фінансів та цифрових технологій

Г.С.Мельничук

« 10 » _____ 2023 р.

Навчально-науковий інститут економічної безпеки та митної справи

Кафедра міжнародних економічних відносин

ДОВІДКА
про перевірку курсової/випускної кваліфікаційної (дипломної) роботи на
академічний плагіат

П. І. Б. автора роботи

Рижук Діана Вікторівна

Курс/група _____ МЕБ-19-1 _____

Тема курсової/випускної кваліфікаційної (дипломної) роботи
«Ефективність іноземної інвестиційної діяльності та засоби її
стимулювання в Україні»

П. І. Б. наукового керівника

Коляда О.В.

Дата захисту

12.06.2023

За результатом перевірки оригінальний текст у роботі становить 81,1 %
Відсоток схожості (складається з правомірних запозичень (посилання,
цитування) і неправомірних запозичень (пояснення щодо відсотку тексту,
який не є оригінальним (н/д, стаття або інші роботи автора, які є у базі, але
вони не зазначені в літературних джерелах) 18,9 %, цитат 1 %.

Провідний
фахівець

Рябенко М.С.